

Mareke kapâyĩ

Nsân tuu ba fe yi nawee- wo

(Mat 3.1-12; Luke 3.1-18; Nsân 1.19-28)

¹ Le kapâyĩ ne nde, kapâyĩ lii le Yâhã Dya wĩ tõi, wii u ma ke Yĩndefua Crise.

² Ke kai- ba fe gbe mii faale Yâhã kaplãn tõiŕfua Yisa bii le cãã yrũhũ yaha Yâhã sabangbãŋ wo mii. U bii le yrũhũ, a Yâhã ke Dya Yesu pye ma yee:

«Awa, n nwo, n ta tẽnlehe nɔ wãã ma yahasee ye,

u n ga kãnde gbihi yaha ma kẽ.»

³ «Naa waa yĩmbui ne,

le n yir drawaha fla wo ma yee:

«-Ye Yĩŋfua Yâhã wãpaŋ kãnde gbihi yaha u kẽ,
-ye ke kãmbेhe ta ke n sron yõ!» »

⁴ Dya waa ba yi drawaha fla wo, ma u ya yar nawee- na. U myaha ba kẽ Nsân. Woo pye Yâhã tẽnlehe. U nawee- tãã naa n yi loho wo, ma maha pe yee naa n pai, maa naa pe yar ma yee: «-Ye le sya ye cã ye kapee- wãpyeŋ sẽ yõ ye, -ye ke miy yaha! -Tee pa, ta n ba ye tãã yi loho wo. Yâhã -sẽ ga ye kapee- laha kãã ye yĩŋ na.» ⁵ Yurusalem klofa, tesẽ Yude kãntrahafa ne, pe bye -sẽ naa n pai u ye. Nawee- bye yĩnde na pe naa pe kapee- tõi Yâhã ye, Nsân n -sẽ pe tãã naa n yi Yurdane lafeŋ loho wo.

⁶ Nsân nayroho fai pye yũhũmii sraha yor, pe ta ma ke tyĩn. U ba sapaha ta ma u ya pua naa n

cer nsĩ wo. Jĩmble te pye u digi, s̄or ne. ⁷ U naa nawee- pye ma yee: «Waa ter -s̄e ma tuu n pai. Woo cer yaha ra k̄e mahamaha. Ta syi ge s̄e yai n kue tege, n u nt̄an sale fer u tre na ye. ⁸ Ndooye t̄aa n yi loho ya wo, woo -s̄e ga ba naa ye t̄aa Ȳah̄a Yr̄a F̄anga ne.»

Yesu w̄at̄āayi, u w̄atyĩnȳān ne kapee- w̄apyen kue ye

(Mat 3.13—4.11; Luke 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Too plii na, Yesu n -s̄e yir Galele kue klo laa wo pe n yee Nasarete, ma pa Ns̄an n ba u t̄aa yi Yurdane lafen loho wo. ¹⁰ Yaliile Yesu naa n yi ke loho wo, ȳah̄aȳīn n fe ȳar, u n ȳā Ȳah̄a Yr̄a F̄anga tege u na k̄ansȳa waa ter dyan. ¹¹ Yĩmbui laa n yir ȳah̄aȳīn kue ye ma yee: «Ta Dya k̄e ma ne, ma nt̄an dye gboho ra t̄ay, ma ra laam ȳin yalebye.»

¹² Le yalebya wo, Ȳah̄a Yr̄a F̄anga n Yesu ta u n ka drawaha fla wo. ¹³ U n ga kuee ke fla na plii gbeesĩ, Setane, s̄and̄apee ȳīnfua n u tȳin naa n ȳan kapee- w̄apyen kue ye. Yesu pye w̄laha w̄an nsoho wo. Ȳah̄aȳīn t̄enlehe n pa, ma ba nii koho le u ye.

Yesu u k̄anȳarwai cir ye ȳan yi

(Mat 4.12-22; Luke 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ U Ns̄an n ba le nwomp̄ihi wo. Yesu n yir loo na, ma ka Galele kue ye, maa nii Ȳah̄a kap̄aȳī t̄or nawee- ye. ¹⁵ U naa n yee: «-Ye luhu ȳo, Ȳah̄a Yai n̄o gbe taha, Ȳah̄a n traha ke dye ye kue ye. -Ye le sya ye c̄a ye kapee- w̄apyen s̄e ȳo ye, -tee le kap̄aȳī sya!»

16 Yesu tuu naa n ter Galele langbãṅ yě na, u n fuayigifa syãm mpãy yãã. Syimu ba kě u cĩfua Andere ne. Pe pye pe naa joo- miy ke langbãṅ na. 17 Yesu n pe pye ma yee: «-Ye naa n taha ra na ye kuãṅ ne! Tee naa fua- le joo wo mii, yagaa, nawee- me tee ga naa n le kãnfuě wo ke syi.» 18 Le yalebya wo, pe n pe joo- miy yaha, ma taha u na pe kuãṅ ne.

19 U n ka yahasee ye, maa nawee- syãm mpãy yãã. Sewede pii ba me, Syake tesě u cĩfua Nsãn ne. Pe pye pe salangbãṅ wo, ma naa pe joo- gbihi. 20 Yesu n pe yee, pe naa n taha woo na. Le yalebya wo, pe n pe tuhufua ta yaha ke salangbãṅ wo, u tẽntě- ne, ma taha Yesu na pe kuãṅ ne.

Sãndũpee wãkartege dya waa yĩṅ na kanii per wo

(Luke 4.31-37)

21 Yesu n ka u kãnyãrwai ne klo laa wo pe n yee Kapornu. Kanii per wo u n ka Yiiffee- yawãhã nwoṅ wo, ma ga nii nawee- klaha. 22 U kaklaha ter n nawee- fe gbe, ma maha yě gbãã pe na. U kaklaha sě pye mpãy wãṅ syi dyaṅ pe n yee Yãhã kaiyarfa ye, u kaklaha pye fãnga ne.

23 Ke yawãhã nwoṅ wo dya waa pye, sãndũpee pye u yĩṅ na. U n tẽ sya ma yee: 24 «Eh, Nasarɛtefa Yesu, maa nwa pye wo na? Ma pa la ma n pai wo wĩ klaha- tãṅ? N cã yoo kě ma ne: Mboo kě wii ne u ma Yãhã wũũ.» 25 Yesu n sã waha u sãndũpee na ma u pye: «Yaha le, -taa tege kãã dya nwo yĩṅ na!» 26 U sãndũpee n tege

kãã u dya na, ma n tẽ fãnga ne, ma u yehe mii wãtookufua dyaŋ.

²⁷ Le n pe bye fe gbe ga far ter, pe n sya nii n yee: «-Ye naa laa yaŋ nde! U kai- bye cã tãŋ, waa sê u kaklaha syi ter yãã yãã ye. Dya nwo n sã sãndãpee ge na, pe n nii n luhu u ye.» ²⁸ Yesu myaha n ta ter yi Galele kãntraha kui bye wo.

Yesu yanfa buar jaa

(Mat 8.14-17; Luke 4.38-41)

²⁹ Loo kur ye, Yesu n yi ke Yiifee- yawãhã nwoŋ wo, ma ka Syimu ye kaha wo Andere ne. Syake tesê Nsãn ne pe bya pye pe ne. ³⁰ Syimu cɔɔ nahafua pye, u ba sãy nii, u kadye ba war. Yesu wãdyetãŋ pe n u cɔɔ wĩ pãã u ye. ³¹ U n yũhũ crã, ma u yigi u koho na ma u ta u n yir. Ke kadye n u miy yaha, u n nii pe nampay yi.

³² Yainkɔŋ wo, yainde le ba dye ter wa, nawee- n yanfa bye gbe ba Yesu fla na, tesê mpãy ne sãndãpee pye pe yĩŋ na. ³³ Pe klofa bye n pe ya wãã ba yer tã ke kapahayẽ na. ³⁴ Yesu n yanfa ter bye jaa, ma maha sãndãpee kar tege kãã mpãy yĩŋ na. U sê naa n tyii pe sãndãpee na pe n naa laa pãã u wĩ na ye, poo ba cã yoo kê u ne.

Yesu le kapãyĩ wĩ pãã Galele kus ye

(Luke 4.42-44)

³⁵ Ke yĩŋsyii wo, sukũhũntãy pẽmpẽm na yĩnwɔŋ wo, Yesu n yir yi ke kaha wo. U n ter dragba gaa laam wo, le klo kãnkãy na, ma ga nii u laam wũhũ tɔr Yãhã ye. ³⁶ Syimu tesê mpãy ne pe pye u ne, pe n ter u taysaha wo. ³⁷ Pe ga u yãã, pe n u pye ma yee: «Nawee- bye ma pe ma ke.» ³⁸ Yesu n pe pye ma yee: «Waa ka kue ngaa

ye kãnkãy kui wo. N yai n le Yãhã Yai kapãyĩ tõr pe bye ye. Ta wãpan yĩn kē nde.» ³⁹ Koo syi kē u n ba Galēle kãntraha bye tay klaha tãñ. U naa le kapãyĩ tõr pe nawee- ye te Yiifēe- yawãhã nwey wo, ma maha sãndãpee kar tege naa n kãã nawee- yĩn na.

Yesu gber waa jaa
(*Mat 8.1-4; Luke 5.12-16*)

⁴⁰ Too plii nsoho wo, gber waa n ba pa Yesu ye, ma ba kãnklũy gbãã u yahasee ye, ma u nar ma yee: «Le ma tãy ma ye, ma ga waha ta ra n jaa n nii gbegbe nayõr saha na!» ⁴¹ U fēn n Yesu yigi, u n koho nɔ wãã ma tē u na, ma u pye ma yee: «Ãwã le tãy ra ye, jaa ma nii gbegbe nayõr saha na.» ⁴² Le yalebya wo, ke yãhã n ta tēr laha kãã u dya na, u n nii gbegbe nayõr saha na. ⁴³ Yesu n ta tēr u dur wãã, ma -sē u yar waha ma yee: ⁴⁴ «Luhu yõ, ma'a syi nde pãã waa ye ye! -Taa ka, maa mii yar Yãhã yũndefua na, ma ma wãjaa diñ yi, diñ gii faale wãdyaha Musa tuu bii tõr yaha mpãy kē pe pye yãhã ne pe kadye na, ma jaa. Ke syi ne nawee- ga waha cã ma jaa.»

⁴⁵ U dya sē -sē waha le kai le yaha u laam wo ye. U n ka, maa le tõr teebēhe bye wo. Ke syi ne, Yesu sē waha naa u ya yar klo laa gē wo ye, u naa n kuee dragba wo. Nawee- n maha naa n yir teebēhe bye wo, ma naa n pai u ye.

2

Yesu tãnkurfua waa jaa
(*Mat 9.1-8; Luke 5.17-26*)

¹ Plii raa n ter, Yesu n dur ba Kapornu wo. Pe nawee- n luhu u ma kaha wo. ² Nabuar raa n yi, ma te ya wãã ba ta, tersaha ge sã pye nkur ye nwonýẽ kue ye ye. Yesu naa Yãhã kapãyĩ tõr pe ye.

³ Nawee- resyar mpãy n pa. Pe ba tãnkurfua waa gbe, ma naa n pai u ne Yesu kã. ⁴ Pe sã waha u yar Yesu na ye, pe nabuar tee ba nihi ter. Pe n gblihi laa, ma dugu ke nwoŋ na, ma wihi fer, ma u tãnkurfua yoŋ tege le wãã u kasãy wãŋ na ma sroŋ Yesu niisaha fla ne. ⁵ Yesu tuu yãã pe nawee- mii u ta pe Yater, u n u tãnkurfua pye ma yee: «Cĩifua, ma kapee- laha kãã ma yĩŋ na.»

⁶ Yãhã kaiyarfa mpãy pye ke fla na, pe ba tege nii. Pe Yesu kapãn luhu, pe n nii laam ga ma yee: ⁷ «Eh, dya nwo n gbar Yãhã ne cĩinde. Yoo ma u ga waha kapee- laha kãã nawee yĩŋ na mii Yãhã ya sã kã ye?» ⁸ Yesu -sã ta ter pe laam wĩ cã kãã, ma pe pye ma yee: «Nwa ta ye n nii kai- ngĩ syi ga ye laam wo? ⁹ N ga waha u tãnkurfua pye: Ma kapee- laha kãã ma yĩŋ na. N ga maha waha u pye: Yir, ma ma kasãy wãŋ gbe, ma yãr naa n gaha. Koo katẽ- syãŋ ngĩ wo, lii loo le cã waha? ¹⁰ N -sã n yãŋ ye cã Yãhã kãnde wãã u Nawee Puee kã kãntaha nge na, u n ga waha kapee- laha kãã nawee- yĩŋ na.» Yesu n wã klaha loo na, ma u tãnkurfua pye ma yee: ¹¹ «N ma yar, yir, -taa ma kasãy wãŋ gbe, ma yãr naa n gaha ma kaha wo!» ¹² U dya n yir le yalebya wo, ma u kasãy wãŋ gbe, ma yãr n ter nawee- bye yĩnde na. Le n yẽ gbãã pe na, pe n nii Yãhã sey ma yee, a poo yĩnde sã taha yãã nde syi na ye.

*Yesu Lewi yāŋ yi
(Mat 9.9-13; Luke 5.27-32)*

¹³ Yesu n dur ba Galele langbāŋ tǎy. Nabuar naa n pai u ye, u n naa pe klahā Yāhā wūhū ne.

¹⁴ U naa n ter ma ba Alefe dya kufar wāāfua Lewi yāā, tuu tege nii kufar wāāsaha wo. Yesu n u pye: «Naa n taha ra na!» Lewi n yir, ma taha u na u kuāŋ ne.

¹⁵ Loo kur ye, Yesu pye dir na u kānyārwai ne Lewi kaha wo. Kufar wāāfa pye pe ba nihi, poo tesē kāmpee- yārfa mpāy ter ne. Pe bye wāā naa n di pe ne. Poo nawee- mii ter me pe ba syar, ma naa n taha u na. ¹⁶ Yāhā kaiyarfa mpāy pe pye yīmbui nen na Yiifee- yahaseefa mpāy ne pe n yee Farisyē, poo me pe pye ke fla na. Pe n Yesu yāā, tuu wāā n di kufar wāāfa ne ma suhu kāmpee- yārfa mpāy ter ne, pe n le pāā u kānyārwai ye ma yee: «Ah nwa ta u n nii wāā n di kufar wāāfa ne, ma suhu kāmpee- yārfa ne?» ¹⁷ Yesu n pe kapān luhu, ma pe pye ma yee: «Yīnwerfa sē me pe tyinfua tay ye, yanfa poo pe u tay. N pa kāmpee- yārfa myaha na, ma n ke pe koho klahā. Mpāy pe pe ya yāŋ poo ma kānyī yārfa, n sē pa poo mii myaha na ye.»

*Kals saha wāā le kafūhū ne ye
(Mat 9.14-17; Luke 5.33-39)*

¹⁸ Per gaa, Nsān nawee- tāāfua kānyārwai ba pe yē tā digi na, tesē Farisyē ye ne. Nawee-mpāy n ba Yesu pye ma yee: «Nsān kānyārwai pe yē tā digi na, tesē Farisyē kānyārwai ne, mboo kānyārwai sē -sē le syi pye ye.» ¹⁹ Yesu n pe yē sya kakuācraŋ ne ma yee: «Ah ye laam wo, cafān

yigifa ga waha fān wādi sye la cafān yigisaha wo, u cafān yigifua yīnde na? Ye cā le saha pye ye rɛhɛ! ²⁰ Per gaa -sē ma ke n pai, u cafān yigifua ga ba yigi kāā pe laam wo. Koo per maa nɔ, pe ga ba cā naa pe yē tā digi na.

²¹ Waa sē faafuē faagblaha gbe, ma nayredyaha wihi pāhā n tā ye. Mii loo sē ne ye, le faafuē faagblaha ga le wādyaha tyīn jūū, kaa n maha gbihi taha ke cersadyaha fla na.

²² Waa sē maha sēmpɛr le srafūhū sakueeler wo ye. Ma'a loo pye, pe sēmpɛr maa yir, te srafūhū sakueeler ga fe, pe sēm n woo tāŋ, te srafūhū sakuee tii maha klaha- taha le na. Koo kē sēmpɛr yai pe le srafūhū sakueefān too laam wo.»

*Yesu tesē kanii per wī ne
(Mat 12.1-8; Luke 6.1-5)*

²³ Kanii per gaa na, Yesu ba tar raa yi naa n yaha u kānyārwei ne. Pe kānyārwei nii n yār, ma te tar kasan kāy, ma te wihi kū n tɛr. ²⁴ Pe Farisyē n Yesu pye loo na ma yee: «Yāŋ lii pe n pye! Wo kānde le kai- nkāy yar ke sē yai ke naa n pye kanii per wo ye, nwa ta ma kānyārwei n nii le syi laa pye?» ²⁵ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye le kal yāā Yāhā sabangbāŋ wo, faale yīŋfua Dawide u bii lii pye, per gii fāā bii war pe na woo tesē u nawee- ne, ngaa sē pye pe ye ye. ²⁶ Dawide n dye Yāhā kangbāŋ laam wo, bur rii re bii kē Yāhā ye, u n te gbe di. Ke cāā na, Abyatare kē ruu pye Yāhā yūndefa yīŋfua. Wo kānde na, yūndefa ya sē na pe yai too bur nde ne? Dawide -sē bii taa gbe di te wo, ma sya ba taa wāā u nawee- kē.»

²⁷ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Yāhā kanii per ta nawee wāyōŋ wī na, tesē u wāwū wī ne. Yāhā sē nawee tāhā ma yee u naa fen sya kanii per wo ye. ²⁸ Koo γε kē, u Nawee Puee kē u ma kanii per yīŋ na.»

3

*Yesu kånwaagefua waa jaa ke kanii per wo
(Mat 12.9-14; Luke 6.6-11)*

¹ Yesu n maha dur ga Yiifēe- yawāhā nwoŋ wo. Ke per, dya waa pye kånwaage ne. ² Farisyē mpāy pe pye ke fla na, pe naa Yesu yāŋ ncā u ga yee, u ga u dya jaa ke kanii per wo laa? U ma le pye, pe n waha yee, a ter u ma u tee pye. ³ Yesu n u kånwaagefua pye ma yee: «Yir ba yer nwo wo, nawee- telai wo!» ⁴ Mpāy pe naa n yāŋ, u n dur yagaa, ma poofa yey: «Wo kānde wo, lii wāpyeŋ le yō? Kayī wāpyeŋ yō kanii per wo laa, kapee wāpyeŋ loo le yō? Wo nawee yrā sya yaha laa, wo u wī pye klaha-?» Pe n yaha le, pe sē laa pāā ye. ⁵ Yesu n pe yāŋ ncafūhū ne, u laam bye maha ba wlāhā, tuu yāā pe nawee- laam ba waha ter. U n u dya pye ma yee: «Ma koho dii wāā!» U n ke dii wāā, ke koho n dur yō nii u ye. ⁶ Pe Farisyē n ta ter yi ke Yiifēe- yawāhā nwoŋ wo, maa pe ya wāā Galele kui yīŋfua Yerote nawee- mpāy ne. Pe n le yāŋ, pe ga waha Yesu boo wāboo ter gii syi na.

Nabuar n pai Yesu ye

⁷ Yesu n yi, ma ka Galele langbāŋ fla na u kånnyārwai ne. Nabuar pye, pe naa n taha u na. ⁸ Pe naa n yi Yurusalem wo, Galele kui ne, Yude

kui ne, Yidume kui ne, tesē kui nkāy ne ke ma Yurdane lafeŋ kue ngaa kūndi ye, tesē kui nkāy ne ke ma Tyir tāy Syidō ne. Yesu u naa kai- nkāy pye, pe naa ke luhu, koo syi kē nabuar n te ya wāā naa n pai u ye. ⁹ Yesu n sya u kānyārwai pye, pe salangbāŋ gaa ke ta u kē, u n dugu dye, pe nawee- ma syi pe u waa yigi fānga ne ye. ¹⁰ Tuu naa nabuar jaa, koo syi kē mpāy bye pe naa n yaa, pe n naa u ke ma ga te u na. ¹¹ Sāndāpee pye, pe ma u yāā pe ga ba kānklūy gbāā u tāy, pe naa n kui pe yee: «Yāhā Dya kē ma ne.» ¹² Yesu -sē le pāā naa n waha pe ye, pe ma syi pe u wīl tōr naa n yar ye.

*Yesu kānyārwai sēnsye syām yāŋ yi
(Mat 10.1-4; Luke 6.12-16)*

¹³ Loo kur ye, Yesu n ba dugu ga yāŋ gaa yīŋ na. Tuu pye nawee- mpāy wīl na, u n pe yee pe n pa u ye. ¹⁴ Nawee- sēnsye syām ba me tuu yāŋ yi, pe n ga nii u kānyārwai. U n pe yāŋ yi pe nii u ne, u n ba pe lehe wāā, pe n ga naa Yāhā wūhū yar. ¹⁵ U n fānga wāā pe kē, pe n waha sāndāpee kar tege naa n kāā nawee- yīŋ na.

¹⁶ Nawee- sēnsye syām mpāy u yāŋ yi, pe myar nde:

Syimu wii Yesu Pyar myaha taha u na.

¹⁷ Syake tesē u cīfua Nsān ne. Sewede pii me. Yesu n Ponoreke myaha taha pe na; le yīntaha ne, pe ma mii yāhāgbāā tēŋ dyaŋ.

¹⁸ U n maha Andere yee, Filipe ne, Bateremi ne, Matehe ne, Tema ne, Alefe dya Syake ne, Tadee ne, Syimu ne wii klokai- wāgbihi n tāy u ye,

19 tesē Syikaryote klofa Yuda ne,
wii ruu ga ba Yesu yi u napĩ- kē.

*Kai- nkāy pe pãã taha Yesu na
(Mat 12.22-32; Luke 11.14-23; 12.10)*

20 Yesu n tege ke yāñ yīñ na u kānyārwai ne, pe n dur ga kaha wo. Nabuar n maha te ya wãã ba ta. Draha ge sē yãã Yesu ye u n ga di u kānyārwai ne ye. 21 U nna pe le luhu, pe n yee, a ter u yīñ yir. Pe n kãnde sya ma pa, poo n pai u yigi ter.

22 Yãhã kaiyarfa mpāy ba yir Yurusalem wo, ma tege ba klo lii wo Yesu pye na. Pe n nii le pãã Yesu wĩ na ma yee: «Sãndãpee yīñfua Sebulehe kē u ma u dya nwo yīñ na. Pe sãndãpee yīñfua kē tuu fãnga wãã u kē, u n waha sãndãpee kar tege naa n kãã nawee- yīñ na.»

23 Koo kē Yesu n pe yee ba, maa pe yar ma yee: «Setane, sãndãpee yīñfua saa sya naa u kur kar ye. 24 Kãntraha nenfa ma kuee n wãã pe ya ne, koo kãntraha saa waha gbihi nii ga yahasee ye ye. 25 Nwoñ nenfa ma kuee n wãã pe ya ne, koo nwoñ saa waha gbihi nii ga yahasee ye ye. 26 Ke syi ne, Setane ma kuee n wãã u ya ne, wãhã ma pye u kãntraha wo, u fãnga saha ka yahasee ye ye, ke ga klaha-. 27 Waa saha dye fãngafua waa kaha wo, u u wãñ yuhu gbe, mii u sē cãã u pua yigi yaha wa ye. U ma -sē waha yia u na ma u pua, u ga waha u wãñ bye yuhu gbe u ye.

28 Ta n cĩinde nde pãã ye ye, Yãhã ga waha nawee kapee- laha kãã u yīñ na, u yorpeer bye ne. 29 Ma -sē yee wii woo tuu ga yorpeer pãã Yãhã Yrã Fãnga wĩ na, loo kapee nde saa kua yãã u yīñ na ye.»

³⁰ Pe tee naa n pãã ma yee sãndãpee ma Yesu yĩŋ na, koo kē u n kai- ngĩĩ pãã pe ye.

Yesu nna

(Mat 12.46-50; Luke 8.19-21)

³¹ Loo na, Yesu nahafua n ba dye Yesu cĩifa ne. Pe n kuee nkur ye, ma waa lehe wãã Yesu ye tuu pa. ³² Yesu pye tuu ba tege nii nabuar raa telai wo, pe n ba u pye, a u nahafua ma nkur ye tesē u cĩifa ne, pe u yee tuu ka pe fla na. ³³ Yesu n pe yē wãã sya ma yee: «Ta nahafua kē wii ne, ta cĩifa me mpāy ne?» ³⁴ Loo na, u n pe nawee-yãŋ, pe tege nii ma u gbey le. U n dur ma yee: «Ye sē yãã, ta nahafua ma nwo wo, tesē ta cĩifa ne. ³⁵ Mpāy pe Yãhã wũhũ pye, poofa pe ma ta cĩifa, ta syafa, ta nahafa.»

4

Yesu kakuãcran pãã digi yãrfua wĩ na

(Mat 13.1-23; Luke 8.4-15)

¹ Yesu n maha ka ke Galsle langbãŋ yē na, ma ga nii nawee- klaha. Pe nawee- ba nihi ga ta ter, u n sya dugu dye nii salangbãŋ gaa laam wo. Ke salaŋ pye loho yĩŋ na, pe nawee- -sē pye langben na. ² U n nii kaplãŋ kuã cra n pãã, ma nii pe klaha kabuar ne. Tuu naa pe klaha, u n ba pe pye ma yee: ³ «Ye yaha le, ye ra kapãn luhu! Dya waa yi u kaha wo, ma ga digi yãr u tar laam wo. ⁴ Tuu naa ke digi yãr u tar wo, pii mpāy n ga too kãnde ngben na. Kãnsyãm n pa, maa pe wãy di kãã. ⁵ Pii mpāy n ga too ntēmbakor fla wo. Kãntraflũhũ sē pye yõ ke fla na ye. Loo n ta pe pii sē waha dye ga laam wo ye, ma ta ter fĩy.

⁶ Yaliile yai ke ba war dye yīndai wo, ke n too dir wān suhu boo. Te nnen sē waha ba ser yigi yō ye, ke fla tee pye ntēmbakor fla. ⁷ Pii mpāy n ga too ngur wān taa nsoho wo. Te n ba fīy, te ngur wān n te puār, te sē waha le dye ma sa ye. ⁸ Pii mpāy n -sē too kântrayūhū na. Poo n fīy, ma yir, ma le dye, ma sa. Taa n pii le car, taa n faa le gboho, taa n le gboho.»

⁹ Yesu n pe yar taha ma yee: «Wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!»

¹⁰ Pe nabuar pe ba ter wa, nawee- mpāy pe pye Yesu tāy, tesē u kānyārwai ne, pe n yee u ke kaplāṅ yīntaha gbihi tōr yar poo na. ¹¹ U n pe pye ma yee: «Kai- nkāy nawee- sē cā yāā Yāhā Yai wīi na ye, Yāhā ta yii n ke cā. Ma -sē yee mpāy na pe sē ke yīntaha ke ye, ke ga naa n tōr pe ye kakuācranṅ ya wo. ¹² Ke syi,

<pe n waha yāṅ naa n yō,
ngaa sē -sē ga naa n yāā ye.

Pe n waha luhu naa n yō,
laa sē -sē ga naa n war ye.

Mii loo sē ne ye, pe ga faha ba Yāhā kānde yigi,
ke n pe kapee- laha kāā pe na.» »

¹³ Yesu n pe pye ma yee: «Tee sē kapān nde yīntaha war ye, ye -sē ga ba pye mii ye te nampyen- too war, tii tē ga ba tōr ye ye? Ta n le kapān yīntaha tōr ye yar.

¹⁴ Nawee wii tuu Yāhā kaplāṅ tōr, u ma mii digi yārfua dyanṅ. ¹⁵ Nawee- mpāy laam plāhā mii le kānde ngbenṅ dyanṅ, pe pii pe too na. Pe ma le Yāhā kapāyīi luhu, loo yalebya wo Setane sāndāpee yīṅfua ga ba le yi kāā pe laam wo.

16 Nawee- mpây laam ma mii ntēmbakor fla dyaŋ, pe pii pe too na. Pe ma le kapâyĩ luhu, loo yalebya wo pe ga le sya nuhu ne. 17 Le sē -sē ga nii gbãã pe laam wo ye. Le ma ba nii mii wãfây dyaŋ pe na tesē fēn ne le kapâyĩ wĩ na, pe ga loo bye miy yaha. 18 Mpây ter maha ma, pe ga le kapâyĩ sya pe laam wo mii pii mpây dyaŋ pe too ngur fla wo. 19 Poosyifa ma le kapâyĩ yãã luhu, driyē laangar -sē gboho ter pe laam wo, wale wãke ne, yĩnde wãn wãke ne. Too wĩ ma ba gboho ta ter pe laam wo, te ga nii tâ le kapâyĩ na, pe saa yer le kapâyĩ kur ye ye. 20 Mpây -sē ma, pe ga le kapâyĩ sya pe laam wo mii pii dyaŋ pe too kântrayũhũ fla wo. Pe ma le kapâyĩ luhu, pe ga le sya cĩnde, le n nii gbãã pe laam wo. Le kapâyĩ pii ga le pe laam wo, le kayũhũ sa; mpây pe sa gboho, mpây pe sa yai, mpây pe sa car.»

*Yãhã Yai wĩ ma mii naaloho dyaŋ
(Luke 8.16-18)*

21 Yesu n maha kakuãcran nde pãã pe nabuar ye ma yee: «Pe ne naaloho ndyaŋ tar ba la, pe ba le ta pe katan cĩn tâ le na laa, pe ba le le wãã gbãngbahara flãhã tãy? Ta n yee, pe ne le wra yaha kããnkui na. 22 Ngii ngii ke wũhũ nii, ke ga ba nii gbaa na, lii nawee sē le cã yãã ye, le ga ba cã yõ. 23 Wii ma n traha u ke yĩntaha cã, u luhu yõ!»

24 Yesu n maha le pãã pe ye ma yee: «Tee nkãy luhu, -ye ye laam yaha ke na! Tee n luhu mii syi, Yãhã ga ba kaa taha ye wãwar na koo syi. 25 Wii ma waha ke war cacar, u ga ba ke war naa n

gboho; wii ma -sẽ ke wāwar sye, car gii tuu cã ke ga faha u na.»

Yāhā Yai wĩ ma mii digi dyaŋ ke n fīy

²⁶ Yesu n maha yee: «Yāhā Yai wĩ ma mii dya waa dyaŋ tuu yěy tãhã u tar wo. ²⁷ Te yěy ga fīy, te naa n le, u saa laa cã le na ye. U sã wāy faha woo, u ma yrãŋ woo, te yěy ga naa n fīy ke yai ke yĩmper. ²⁸ Kãntraha sã na, ke ne re ta te n fīy te ya ya, te ba nduaŋ kũũ, te sa, te pii le? ²⁹ Te pii ma ba le koo na, u tarfua ga pa u ba re yaa.»

Yāhā Yai ga cãã kloŋ ke cã ba gboho

(Mat 13.31-32, 34; Luke 13.18-19)

³⁰ Yesu n maha yee: «Waa maha waha Yāhā Yai wĩ tōr nwa ne? N ga waha le yar ye na kakuãcran lii syi ne? ³¹ Le ma mii ngaa puale dyaŋ. Le tãhãyale wo, le kloŋ pii bye na. ³² Le ma fīy yi, le ga yir, le gboho ta ter tãŋ dir wãn ter bye na, le sya kayangbãy yi, kãnsyãm n sya ba naa pe nseŋ ta yĩm wo te kayay laam wo.»

³³ Yesu naa nawee- klaha kakuãcran busãã ne ke syi. Pe nawee- pe ne ga waha kakuãcran nkãy war, u naa koo tōr pe ye. ³⁴ U sã naa n pãã pe ne mii kakuãcran sã kã ye. U ma -sẽ ba nii u ya ya u kãnyārwai ne, u ga cã ke kaplãŋ yĩntaha gbihi tōr yar pe na.

Yesu teflahangbãŋ yeŋ

(Mat 8.23-27; Luke 8.22-25)

³⁵ Koo per yayiŋ na, Yesu n u kãnyārwai pye ma yee: «-Ye pa wo n dii ter kũndi ngaa ye.»

³⁶ U kãnyārwai n wloho yi kãã te nabuar wo, ma ga dugu dye ke salangbãŋ wo Yesu tuu ba

dye nii kii wo, pe n nii n ter. Salangbã̃y taa pye ke langben̄ na, nawee- mpã̃y n dugu dye te wo, ma ter. ³⁷ Teflahangbã̃n̄ gaa n yir wã̃fua ne, ma sya loho fua gbe le wãã n taha pe na ke salangbã̃n̄ wo, ke n sya yĩĩ naa n wa. ³⁸ Yesu pye ke salangbã̃n̄ namlã̃ kue ye, tuu ba sã wã̃y, ma yĩn̄ gbã̃ yigi yĩngbũhũ ne. U kãnyãrwai n u gbã̃ yir, ma u pye ma yee: «Wo Yĩnfua, ma sã yãã la waa kuee le wo?» ³⁹ Yesu n yir, ma sã ke teflaha na, ma pãã ke loho ne ma yee: «Yaha le, nii sũũ!» Ke teflaha n yer loo na, ke fla n nii seyĩĩ. ⁴⁰ Yesu n u kãnyãrwai pye ma yee: «Nwa ye n nii n fya? Ye Yater wee la ye ne?» ⁴¹ Pe -sã ba fya, ma naa le pãã pe ya ye ma yee: «Hãã, -ye naa dya nwo yãn̄, teflaha n luhu u ye ke langbã̃n̄ loho bya ne.»

5

*Yesu sãndãpee kar tege kãã dya waa yĩn̄ na
(Mat 8.28-34; Luke 8.26-39)*

¹ Pe n ga no ke kãntraha langbã̃n̄ kũndi ngaa ye, Jerasinefa kãntraha wo. ² Yesu wãtegekãã ke salangbã̃n̄ wo, dya waa n yi gbũhũ fla na, ma u wãã n pai. ³ Sãndũpee waa pye u dya yĩn̄ na, ma u ta u n naa n nii gbũhũ fla na. Ntãn namihi ge ne pe sã waha u dya pua yigi naa n yaha nantã̃n̄ ye. ⁴ U dya pye, pe ma yir, pe ga u trẽ pua ntãn namihi ne. U -sã ga te ntãn namihi cẽr, tuu te ntãn wãn ka. U wãyigiyaha fãnga sã pye waa ye ye. ⁵ Ke yai ke yĩmper, u naa wãtay ya tay gbũhũ laam wo, tesã yã̃y yĩn̄ ne, ma naa n kui, ma maha naa u ya duai ntẽmbar ne.

⁶ U n Yesu yãã deydey, ma fã ba kãnkľũy gbãã u yaha ye, ⁷ ma tẽ sya fãnga ne ma yee: «Ke Yãhãngbãŋ Dya Yesu, nwa taa ga pye ra na? N ma nar, Yãhã yãŋ, ma'a syi ma ra pẽn ye.» ⁸ Yesu naa n gbey u na ma yee: «Sãndũpee nwo, tege kãã u dya yĩŋ na!» ⁹ U n u dya yey ma yee: «Ma myaha mii?» U n yee: «Ta myaha Nihinihi, wo ma wo nihi.» ¹⁰ U n nii le sroŋ nar Yesu ye, tuu ma syi pe sãndãpee kar kãã ke fla draha wo ye.

¹¹ Kaha tyε- mpãy -sẽ pye, pe wãnihi; pe pye pe naa n di ke yãŋ fla na. ¹² Pe sãndãpee n Yesu nar ma yee: «Wo nɔ wãã tyε- mii fla na, wo n ga dye nii pe laam laam wo.» ¹³ Yesu n le sya pe ye. Pe sãndãpee n tege kãã u dya yĩŋ na, maa dye pe tyε- laam laam wo. Pe tyε- n ke ngbenj fã tege, maa too dye ke langbãŋ laam wo, ma ku. Pe ba tyε- naha kua.

¹⁴ Mpãy pe naa pe tyε- naha, pe n fã tɛr, maa le kapãn pãã pe klofa ye, tesẽ wlefa ne. Nawee- n pa, maa yãŋ lii le ba pye. ¹⁵ Pe ba nɔ Yesu fla na, pe n u dya yãã, dya wii sãndãpee busãã pye u yĩŋ na. U dya yĩntaha ba too, u n ba faha wãn le tege nii, nafããn pyer sã pye u na nantãŋ ye. Pe nawee- n fya, ma sya nii n sege. ¹⁶ Mpãy pe ba ke kai- byε yãã yĩnde ne, poo n u dya wĩĩ gbe, ma tɔr pe ye, tesẽ pe tyε- wĩĩ bya ne. ¹⁷ Pe n too Yesu wãnar na, tuu tɛr kãã, u pe klo ta yaha.

¹⁸ Yesu tuu dugu naa n dye ke salangbãŋ wo, u dya wii sãndãpee pye u yĩŋ na, u n Yesu pye woo ga ka u ne. ¹⁹ Yesu sã le sya u ye ye, ma u pye ma yee: «Dur ga ma kaha wo, ma nna fla na. Yãhã ke ma fɛn di, ma nkãy byε pye ma kã, ka maa ke

tõr pe ye!» ²⁰ U dya n tær. Yesu tuu lii pye u kē, u n ga nii le pãã nawee- ye ke kui sēnsye teebehe bye wo. Mpãy pe naa le luhu, le naa pe laam wo.

Syase pueesya tesē cɔɔ wii tuu tɛ Yesu nayroho na

(Mat 9.18-26; Luke 8.40-56)

²¹ Yesu n dur ga u kãnyãrwai ne ke langbãñ kũndi nge na, ke salangbãñ ne. U pye ke loho tãý, tuu ba yer nabuar ne te ba wo tã u na. ²² Yiifeyawãhã nwoñ yĩñfua waa n pa, u myaha Syase. U n Yesu yãã, ma kãnkũy gbãã u yaha ye, ²³ ma nii u nar u fĩhĩ yõ woo na, ma u pye ma yee: «Ta pueesyale ma le ga ku, n ma nar, pa maa klue taha le na, le n kãhã yir, le nii yrãñ na!» ²⁴ Yesu n ka u ne. Nabuar naa n taha u na, ma u wãã sya naa n kor kue bye ye.

²⁵ Te nabuar laam wo, cɔɔ waa -sẽ pye. U ntõr kuee naa n woo u ye dye- sēnsye syãñ, wãyer wee ye. ²⁶ U ba fãý gboho tær tyinfa busãã koho wo; u wale bye ba ka tãñ pe ye. U sē -sē naa n puar ye, te yan too ma cã ba naa n sye u ye. ²⁷ U n Yesu wĩ luhu, ma -sẽ pa pe nabuar wo Yesu kur kue ye, ma ba tɛ u nayroho na. ²⁸ U ba le ga yigi ma yee: «N ma yãã tɛ u nayroho ya na, n ga jaa.» ²⁹ Tuu tɛ Yesu nayroho na ke syi, le yalebya wo u ntõr wãwoo n yer, u n yãã u yan te yi kãã u wo. ³⁰ Yesu n le cã le yalebya wo, ma cã ma yee fãnga gaa yi u wo. U n wã klaha pe nabuar laam wo ma yee: «Yoo tɛ ra nayroho na?» ³¹ U kãnyãrwai n u pye ma yee: «Ma pe nawee- yãã pe ma kor n klaha teebehe bye wo, taa -sẽ maha n yey yoo tɛ ma na.» ³² Yesu -sẽ ba yãñ gbey naa

n klaha yoo nde pye. ³³ U cɔɔ n nii n sege fyar koho wo, tuu ba cã wa lii le u yãã. U n pa, maa kãnkľũy gbãã Yesu yaha ye, ma le cĩnde bye tɔr u ye. ³⁴ Yesu n u pye ma yee: «Cɔɔ, taa ra ta ma Yater, loo le ma jaa. Naa n gaha pra, ma yan tii yi kãã ma wo.»

³⁵ Yesu tuu naa koo pãã, tẽnlehe mpãy n yir Syase kaha wo, ma ba u Syase pye ma yee: «Ma pueesya ku, maa maha Yĩnfua fã y ma nwa pye?» ³⁶ Pe n nii n pãã, Yesu sê -sê pe kue yãŋ ye, ma Syase woo pye ma yee: «Ma 'a syi fya ye, ra ta ma Yater, loo ya!» ³⁷ Loo kur ye, Yesu n Syase kaha kãnde sya u ne. U sê -sê sya waa n ka u ne ye mii Pyar ya sê kē ye, ma suhu Syake ne, u cĩfua Nsãn ne. ³⁸ Pe n ga nɔ Syase kaha wo, Yesu n pe nawee- yãã, pe fã gbey n klaha, mpãy ne pe n wũn ma n kui. ³⁹ U n dye ga ke kaha laam wo, maa pe pye ma yee: «Lii tee fã gbey n klaha ke syi? Nwa ta ye n nii n wũn? U kicar sê ku ye, wã y ya tuu sã wã y.» ⁴⁰ Pe n u lɛr. U n pe bye ta pe n yi. U n u kicar tuhufua ya yigi, u nahafua ne, ma suhu kãnyãrwai tãã mii ne. U kicar tuu pye nwoŋ gii laam wo, pe n dye ga ke fla na. ⁴¹ U n u kicar yigi koho na, ma u pye Yii fee- yor wo ma yee: «Talɛta kume.» Loo yĩntaha kē, kicaale yir! ⁴² Le kicaale n yir le yalebya wo, ma nii n yãr. Le pye dye- sēnsye syãŋ ne. Pe nawee- pe nde yãã, le n yē gbãã pe na, ma sya ga ta tɛr. ⁴³ Yesu n -sê pe yar waha, pe ma syi nawee waa n le cã ye. U n maha pe yar ma yee, pe ngaa wãã u kicar kē u n di.

6

Nasarɛtefa Yesu wĩ sye
(Mat 13.53-58; Luke 4.16-30)

¹ Yesu n yir ke fla na, ma ka klo lii wo, tuu ba le na. U kãnyãrwai pye u ne. ² Kani per, u n nii ma nawee- klaha Yii fee- yawãhã nwoŋ wo. Nabuar mpãy pe naa n luhu u ye, le n pe fe gbe, pe n nii n yee: «U pye mii ma Yãhã wũhũ bye cã tɔr n yar? Yoo tuu roo laantor le u laam wo? Laanwo wũhũ ngĩ bye ne tuu n pye, u koo fãnga yãã na? ³ Woo sã na Maari dya, wii u ma katyigi tafua? U cĩifa sã me la Syake ne, Syose ne, Yuda ne, tesã Syimu ne? U syafa poo sã na pe ma wo ne nwo?» Loo n ta pe sã waha Yesu wĩ sya ye.

⁴ Yesu n plãhã nge tɔr pe ye ma yee: «Ma yi kãã Yãhã kaplãŋ tɔrfua kusey nawee- na, u nwoŋfa ne, u kahafa ne, teebɛɛ bye nawee- u yãŋ.» ⁵ Yesu sã waha laanwo wũhũ busãã pye ke fla na ye, mii yanfa mpãy ya sã me tuu klue taha pe na, ma pe jaa ye. ⁶ Tuu yãã u gbenteefa pe u wãtaŋ sye pe Yater, le n laam wo u kã. Loo kur ye, u n ka maa nawee- klaha kãnkãy kukui wo.

Yesu u kãnyãrwai sãnsye syãm lehe wãã
(Mat 10.5-15; Luke 9.1-6)

⁷ Yesu n u kãnyãrwai sãnsye syãm bye yee ba, maa nii pe lehe n wãã nawee- sãnsyãm. U n fãnga wãã pe kã pe waha sãndãpee kar tege naa n kãã nawee- yĩŋ na. ⁸ U n maha pe yar waha ma yee: «Ye n gaha yrãhã ye, ya 'a syi ngaa gbe yigi ke n naa ye ndege ye. -Ye yrãhãyãr kãi ya gbe yigi, ye ma syi ngaa kadiŋ gbe tesã nkãnfaha ne,

tesē war ne jifaa wo ye. ⁹ -Ye ntāāfey le, -ye kalen nanen ya le!»

¹⁰ U n maha pe yar ma yee: «Ya'a ga dye klo lii wo, pe ma syāsaha wāā ye kē kaha gii wo, -ye kuee koo kaha wo ye sya ba ter. ¹¹ Teelii nawee- ma ye yē yor sye, tesē ye wāyigita wīī ne, -ye ter pe klo yaha! Ye ma nii n ter, -ye ye tre mplēm kor yaha pe na, pe n cā lii ma pe dye, poo pe le ke.»

¹² Yesu kānyārwai n ka loo na, ma ga Yāhā kaplān tōr n yar nawee- na, ma yee pe le sya pe le cā pe kapee- wāpyen sē yō ye. ¹³ Pe sāndāpee buar kar tege naa n kāā nawee- yīn na, ma naa yanfa busāā tuhu sēm- ne, pe n kāhā naa n yir.

*Nsān tesē Yerōte ne
(Mat 14.1-12; Luke 9.7-9)*

¹⁴ Yesu myaha tēn n ba teebehe bye kua. Galele kui yīnfua Yerōte n Yesu wīī luhu. Nawee- mpāy naa n pāā ma yee: «Nsān nawee- tāāfua wii tuu ba ku, u dur ba yrān na, koo kē u n waha laanwo wūhū pye.» ¹⁵ Mpāy naa n pāā ma yee: «Faale Yāhā kaplān tōrfua Yeli kē.» Mpāy maha naa n yee: «Faale Yāhā kaplān tōrfua waa kē u ne.» ¹⁶ Yerōte tuu Yesu wīī luhu, u n yee: «Nsān nawee- tāāfua kē! N ba ta pe n u yīn cer, u maha dur ba yrān na.»

¹⁷⁻¹⁸ Lii le ba dye Yerōte nsoho wo Nsān ne, le nde: Yerōte ba u cīīfua Filipe cōo Yerōtyade tyīn sya u ye. Nsān naa le kuān u ye ma yee: «Ma sē yai ma ma cīīfua cōo gbe ta ma wūū ye.» Yerōte n yir, ma ta pe n Nsān yigi, ma u pua ma u le nwompahi wo. ¹⁹ Nsān wīī naa u Yerōte cōo yaa,

u n sya naa u ke gbã ne. ²⁰ Yerote sê -sê naa le sya u ye ye. U naa Nsãn fya, u ba cã Nsãn ba sron, u maha pye Yãhã nawee. Koo kẽ Yerote n koho naa n paha u na. Nsãn kaplãn naa u fã, ma -sê naa n tã y u ye.

²¹ Yerote cɔɔ yĩŋ -sê ba tã y Nsãn wĩ na, Yerote seese gbar per. Ke per na, Yerote ba u tẽntẽ-yĩŋfa yee ba dir na, tesê u naanmiy yĩŋfa ne, ma suhu Galɛɛ yahaseefa ne. ²² Yerote cɔɔ pueesya n dye ke nwongbãŋ laam wo, ma yɔɔ. Le n tã y Yerote ye, pe nawee- bye ne. Yerote n u capua pye loo na ma yee: «Ngii wĩ ma tã y ma ye, ta yar ta n ke wãã ma kẽ.» ²³ U n Yãhã di, ma u pye ma yee: «Ma'a ngii wĩ pãã, maa ke yãã, ke ma sya pye ra kãntraha kui kãnkãyaha nen.» ²⁴ U kicar n yi, ma ga u nahafua yey ma yee: «Ma laam wo, ma yee n ngii wĩ pãã?» U nahafua n yee: «U yar u Nsãn nawee- tããfua yĩŋ cer wãã ma kẽ.» ²⁵ U capua n dur ga farfar Yerote fla na, maa u pye ma yee: «N n yãŋ, ma Nsãn yĩŋ cer wãã ra kẽ yagaa nge na, tasa laam wo.» ²⁶ Yerote yĩntaha bye n tãhã. Tuu ba Yãhã di pe nawee-yĩnde na, u sê sya ma u yẽ dur ye. ²⁷ U n ta ter loo na, ma seraasyi naa waa lehe wãã, ma u pye u ga pa Nsãn yĩŋ ne. ²⁸ U seraasyi naa n yi ter, ma ka ke nwompìhi laam wo, maa Nsãn yĩŋ cer, ma pa ke ne tasa wo maa wãã u capua kẽ. U capua n -sê ke sya wãã u nahafua kẽ.

²⁹ Nsãn kãnyãrwai pe ba le luhu, pe n pa, ma ba u nakugu gbe maa le gbĩ wo.

*Yesu nawee- nyersũ yĩbua yẽ woo, tahar ne
(Mat 14.13-21; Luke 9.10-17; Nsãn 6.1-14)*

³⁰ Yesu tēnlehe n ba dur ba u fla na. Lii bye pe ga pye, nkāy bye ne pe ga nawee- klaha, pe n ke tōr u ye. ³¹ Nawee- mpāy pe naa n pai, ma dur naa n tēr, pe ba nihi tēr; Yesu sē draha ge yāā, ma ga di u kānyārwai ne ye. U n u kānyārwai pye ma yee: «Ye pa, wo n ka dragba gaa laam wo, ye n ga faa wūū dye.» ³² Pe n salangbāŋ gbe, poo n gaha nii teelaa wo pe ya ya. ³³ Nabuar n -sē pe yāā tersaha wo, ma pe yāŋ cā. Pe n yir kukui bye wo, ma tyī yār ga cāā dye ke teele wo Yesu yaha u kānyārwai ne. ³⁴ Yaliile Yesu tuu yi ke salangbāŋ wo, u n pe nabuar yāā kacān wee ye. Pe nawee- fen n u sron yigi, pe pye mii mbaa dyaŋ u mbanaha wee pe ne ye. U n too kai- na, ma nii pe klaha, ma pe klaha. ³⁵ Yai ke ba kua kua naa n wa ke syi, Yesu kānyārwai n pa, maa u pye ma yee: «Yai kua kua wa, wo maha ma dragba wo. ³⁶ Pe nawee- ta pe n ka tūntūn kle wo, kusyīmbēhe ne, pe ga waha ngaa par di.» ³⁷ Yesu n pe yē sya ma yee: «Yii ge -ye digi wāā pe kē pe n dī!» Pe n u yey ma yee: «Waa war nagbey bur yāā na, wo waha par wāā?» ³⁸ Yesu n pe yē wāā sya loo na, ma yee: «Bur wāy nii te ma ye ye? -Ye ka yaa yāŋ!» Pe n ga yāŋ, ma ba u yar ma yee: «Bur wāy bua te ma wo ye tesē fua-syām ne.» ³⁹ Yesu n kānde wāā u kānyārwai kē, pe n pe nawee- ta pe n tege nii ga ke nyēpēŋ na, flē flē. ⁴⁰ Pe n pe ya to to nii ga, kaa na nawee- gbeebua, kaa na nawee- gbeesī sēnsye.

⁴¹ Yesu n te bur bua gbe, pe fua- syām ne, ma yīntaha kuā yir wāā yāhāyīŋ kue ye, ma Yāhā pye ma yee: «Ma syaha kē.» U n te bur la cēr, ma

re wãã u kãnyãrwai kē, pe n te la klaha nawee-kē. U n maha pe fua- syãm la ke syi pe bye kē. ⁴² Pe bye n di, ma sya di yai. ⁴³ Pe n taküyihĩ sēnsye syãñ gbe ter te gber ne, tii pe di yaha. ⁴⁴ Mpãy pe ba te bur di, pe naam ya ba nawee-nyersĩ yĩbua tã.

*Yesu yãr ke langbãñ loho na
(Mat 14.22-33; Nsãn 6.15-21)*

⁴⁵ Loo kur ye, Yesu n ta ter u kãnyãrwai pye ma yee pe dugu dye ke salangbãñ wo, pe dii ga ke langbãñ kũndi ngaa ye, u yahasee ye, klo laa wo pe n yee Gbesyata. Woo n kuee kur ye, u kãnde wãã pe nabuar kē. ⁴⁶ Tuu kãnde wãã wa pe kē, u n ka yãñ gaa yĩñ na, ma ga nii u laam wũhũ tõr Yãhã ye. ⁴⁷ Yai n kua tã, ma ke salangbãñ ta yaha ke langbãñ telai wo. Yesu -sē pye u ya ya kãntraha na. ⁴⁸ U n yãã ke salañ sē waha naa n fã pe ye ye, teflaha tee naa pe wãã. Ke -sē pye ngupa cir kuiyale syi, u n yir ma n gaha pe kue ye, ma nii yãr n gaha ke loho na, ma sya ne ga pe far ter. ⁴⁹ Pe kãnyãrwai n u yãã tuu n yãr ke loho na, pe n yee kusrãhã kē, ma too kule na ma n kui. ⁵⁰ Pe bye yĩnde pye u na, pe n fya ser yigi nii. Yesu n ta ter pãã pe ne ma yee: «-Ye ye laam waha, ye ma syi fya ye, ndoo kē.» ⁵¹ U n dugu dye pe ne ke salangbãñ wo, ke teflaha n yer. Le n u kãnyãrwai laam wo maa far ter. ⁵² Pe laam kacãn tee ba kloñ ter, pe sē ba Yesu fãnga cã yõ ye, yaliile wo tuu ba te bur bua la cer te n nihi.

*Yesu yanfa jaa Genesare kãntraha na
(Mat 14.34-36)*

⁵³ Yesu n ba ke langbāŋ dii wa u kānyārwai ne. Pe n tãhã Genesare kue kãntraha na, ma pe salangbāŋ pua yaha ke langben yẽ na. ⁵⁴ Pe kãhã yi ke salangbāŋ wo, pe nawee- n ta ter Yesu yāŋ cã. ⁵⁵ Pe n fã ga teebẽhe bye wo, maa yanfa tẽŋ n pai u kê pe kasāy wãn na. Mpāy pe naa u wĩ luhu teebẽhe bye wo, pe naa n pye koo syi. ⁵⁶ Teelii teelii Yesu naa n gaha, kusyĩmbẽhe wo woo, kungbãhã wo woo, klẽ wo woo, nawee- naa n pai pe yanfa ne nanihi fla wo. Pe naa u nar u tyii pe yanfa n tẽ u nayrengbāŋ yẽ ya na. Mpāy bye pe -sẽ yãã naa n tẽ ke na, pe naa n jaa.

7

Yesu tesẽ Yiifee- wãle kãnde wũhũ ne (Mat 15.1-9)

¹ Per gaa, Farisyẽ ye tesẽ Yãhã kaiyarfa ne, pe ba yir Yurusalem wo, ma pa Yesu fla na. ² Pe n ba yãã Yesu kānyārwai mpāy sã naa pe klue yee pe wãle kãnde wãyee na, ma cã naa pe dir di ye. ³ Le -sẽ pye ke dyaŋ, Farisyẽ ye ma suhu pe nampyeŋ- Yiifee- bye ne, pe sã naa ngaa di mii pe sã cãã pe klue yee gbegbe pe wãle kãnde wãyee na ye. ⁴ Pe ma yir nanihi teebẽhe wo ma ba dye, pe saa di mii pe sã cãã loho wey wa gbegbe ye. Pe wãle kãnde wũhũ ba nihi, pe -sẽ ba ke bye yigi mii crãŋ wãyee ter dyaŋ ke ya ya, sekuhu wãyee ne, ntëngbãhã wãyee ne. ⁵ Koo kê pe Farisyẽ tesẽ pe Yãhã kaiyarfa ne, pe n Yesu yey ma yee: «Nwa ta ma kānyārwai sã wo wãle kãnde wũhũ pye ye? Ma sã yãã, pe sã pe klue yee wo wãle kãnde wãyee na ma cã pe dir di ye.» ⁶ Yesu n

pe pye ma yee: «Dawarfa me ye ne! Faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yisa tāhā kē tuu bii nde cāā yar yaha ye wīī na, ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee:

⟨Nawee- mii, pe ra gboho pe yē kaplāŋ ya ne,
ma -sē yee pe laam wo pe fla dey ter ra na.

⁷ Pe ra gboho mii syi dyaŋ, yīŋ wee le na ye.

Nawee- pe kānde lii ta, pe tee loo ta,
ma n klaha ma yee Yāhā kānde ne.⟩ »

⁸ Yesu n maha pe pye ma yee: «Ye Yāhā kānde ta yaha kānkāy na, ma nii nawee- kānde loo yar. ⁹ Ye -sē Yāhā koo kānde wūhū miy yaha cā, ye ye wāle kānde wūhū ta. ¹⁰ Ye sē yāā, wo faale wādyaha Musa bii le pāā Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee: ⟨Ma tuhufua gboho, ma nahafua ne;⟩ tesē: ⟨Wii ma u tuhufua miipihi yee u nahafua ne, u yai pe u boo kāā.⟩

¹¹ Yii -sē nawee- klaha, a nawee ga waha u tuhufua pye u nahafua ne, u yee: ⟨Ta koho kla gii tē ne ga waha wāā ma kē ma n di, ke ma korobaa;⟩ le yīntaha ne, n ke ta yaha Yāhā kē.

¹² Ke syi, woofua ga waha tyii u tuhufua wākēŋ na, u nahafua ne. ¹³ Ye n pye koo syi, ma Yāhā kaklaha miy n yaha, ma ye wāle kaklaha gbe n yar nawee- na. Kai- busāā maha ma tee n pye ngī syi dyaŋ.»

*Kai- nkāy ke nawee le kapee- wāpyeŋ wo
(Mat 15.10-20)*

¹⁴ Yesu n maha pe nabuar yee ba, maa pe yar ma yee: «Ye bye, -ye yaha le ye luhu ra ye, -tee le cā! ¹⁵ Ngaa wee ke n yir nkur ye, ma nawee le kapee- wāpyeŋ wo ye. Kai- nkāy nawee tuu n

ga, koo kē ke u le kapee- wāpyeŋ wo.» [¹⁶ Wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!]

¹⁷ Yesu tuu ba pe nabuar ta yaha, ma ga dye nwoŋ laam wo, u kānyārwai n ga u yey le kakuācran yīntaha ne. ¹⁸ U n pe pye ma yee: «Ye bya, ye maha le kakuācran yīntaha war gblihi laa kē? Ye sē cā la ngii ke n dye nawee nfēŋ wo, koo sē kē ke u le kapee- wāpyeŋ wo ye? ¹⁹ Ke ma sya dye ga u nfēŋ wo, ke n gaha yi kāā u laha wo nyē wo, ke sē ma ne dye ga u laam gasaha wo ye.» Yesu le yar ke syi nawee- n waha cā wāfāŋ wee digi gaa ter na ye. ²⁰ Yesu n maha pe yar ma yee: «Nkāy nawee tuu n ga, koo ke u le kapee- wāpyeŋ wo. ²¹ Ye sē yāā, nawee tuu kapee- nkāy ga u ya laam wo, koo kapee- kē ke ne u taha tyatyāhā na, yuhur ne, naboor ne, ²² cayor wāleŋ ne, war yīnde ne, laangbān ne, dawar ne, wāplanpye ne, yīnde wāyitoo ne nawee- wān na, kawar wāfua ne, yataŋ ne, nafāān pyer ne. ²³ Koo kapee- ngī bye nawee tuu n ga, ke u le kapee- wāpyeŋ wo.»

*Cɔɔ wii tuu wee Yiifee ye, Yesu u pueesya jaa
(Mat 15.21-28)*

²⁴ Yesu n ter ke fla yaha, ma ka Tyir kue syi ye, Syidō ne. U n ga dye kaha gaa wo, u sē naa n traha pe u wāpa wīi luhu ye. Pe -sē le luhu. ²⁵ Cɔɔ waa, sāndūpee pye u pueesya yīŋ na, u n Yesu wīi luhu, ma ta ter ga u fla na, ma ga kānkłūy gbāā u tāy. ²⁶ U cɔɔ sē pye Yiifeesya ye, u naa n yi Fenisye wo, Syire kāntraha na. U n Yesu nar, u u sāndūpee tege kāā u pueesya yīŋ na. ²⁷ Yesu n u pye ma yee: «Ma'a kicar digi gbe

miy yaha pāmpii* kē, le sē yō ye.» ²⁸ U cōo n yee: «Cīinde ne Yīnfua, kicaabir ma car gii miy yaha kāntraha na, pāmpii sē -sē ga gbe di la?» ²⁹ Loo na, Yesu n -sē u pye ma yee: «Kāpān nde wīī na, maa waha dur ga ma kaha wo, u sāndūpee tege kãã wa ma pueesya yīñ na.» ³⁰ U n dur ga u kaha wo, maa u pueesya yãã tuu sãy nii kasãy wãñ na. U sāndūpee ba tege kãã u pueesya yīñ na.

Yesu nditēñ bebe waa jaa

³¹ Yesu n ba ter kãã Tyir kue yaha, ma ter Syidō klo wo, ma dye yi ter te kui sēnsye wo, ma dur ba Galele langbãñ kue ye. ³² Nawee- mpāy n pa u kē nditēñ naa waa ne, u sē maha waha pãã naa n yō ye. Pe Yesu nar tuu koho taha u na, u u jaa. ³³ Yesu n u yigi yi pe nabuar laam wo, ma ka u ne kãnkãy na, maa u kãmbehe le u ndityuhu wo, ma yēsyoñ tu ma ta u yīnkãi na. ³⁴ Loo na, u n yīntaha kuã yir wãã yãhãyiñ kue ye, ma wūū tege, ma u dya pye Yiiffee- yor wo ma yee: «Efata,» loo yīntaha ne, yãr! ³⁵ U dya ndityuhu n ta ter yãr, u yīnkãi n sãhã yaha, u n nii n pãã nayōñ saha na.

³⁶ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, Yesu n pe yar, pe ma syi le pãã waa ye ye. Tuu le pãã naa n waha pe ye mii syi dyañ, pe -sē ke kai- pãã naa n yi ke syi. ³⁷ Le wãjaa wīī n pe nawee- fe gbe ga ta ter, pe n sya nii le pãã ma yee: «Nkãy bye u n pye, ke yō cīinde. U nditēy ta pe n luhu, ma bebe bya ta pe n pãã.»

---

* **7:27** 7.27 Koo cãã na, mpāy pe sē pye Yiiffee- ye, Yiiffee- naa pe yee pãm.

8

*Yesu nawee- nyersũ yẽ woo tahar ne
(Mat 15.32-39)*

¹ Too plii na, nabuar maha ba te ya wãã ba ta. Ngaa sê pye pe nawee- ye pe n ga di ye. Yesu n u kãnyãrwai yee ba, maa pe pye ma yee: ² «Nawee- mii fen ta yigi, pe plii tãã nanga pe ma ra ne, yagaa ngaa wee pe ye pe n ga di ye. ³ N ma pe dur wãã fãã ne pe klε wo, pe n gaha too wãfãy na kãnde wo. Ye sê yãã, mpãy ma pe nihi, pe yir deydey ma pa.» ⁴ U kãnyãrwai n u yey ma yee: «Dragba nge syi laam wo, waa dir yãã na pe kē pe n di?» ⁵ Yesu n pe yey ma yee: «Bur nii te ma ye ye?» Pe n yee wãy kuasĩ. ⁶ Loo na, Yesu n pe nabuar ta pe n tege nii kãntraha na. U n te bur kuasĩ gbe, ma Yãhã pye ma yee: «Ma syaha kē.» U n te bur la cer, ma te wãã u kãnyãrwai kē, pe te la klaha pe nabuar kē; u kãnyãrwai n te la. ⁷ Fuabir raa maha pye pe ye. Yesu n maha syaha wãã Yãhã kē, ma u kãnyãrwai ta pe n maha te fuabir la. ⁸ Pe byε n di, ma di yai. Tii pe di yaha, pe n te gbe ter takũyĩhĩ kuasĩ. ⁹ Nawee- mpãy pe pye ke fla na, pe ba nawee- nyersũ kua.

Loo kur ye, Yesu n kãnde wãã pe kē, ¹⁰ ma dugu dye ke salangbãñ wo u kãnyãrwai ne, ma ka Dalameta kãntraha na.

*Yesu laanwo wĩ wãpyeñ sye Farisyẽ ye kē
(Mat 16.1-4)*

¹¹ Loo kur ye, Farisyẽ ye n pa Yesu fla na. Pe n yee, poo ga u le namihi wo, ma u pye u laanwo wĩ laa pye, poo n waha cã Yãhã kē ke fãnga wãã u kē. ¹² Yesu n wũũ tege u ya laam wo ma yee:

«Nwa ta yagaafa n ke pe laanwo wĩ yãã? Ta n cĩinde nde pãã ye ye, poo ge saa laanwo wĩ laa ge yãã yĩnde ne ye.» ¹³ Loo kur ye u n ter pe yaha, maa dugu dye ke salangbãŋ wo, ma ter ke langbãŋ kũndi ngaa ye.

Yoo wĩ ma mii ncasur wãŋ ter syi dyaŋ?
(Mat 16.5-12)

¹⁴ Koo per na, pe kãnyãrwai ba faha pe sã bur gbe yigi pe ya ne ye. Bur neŋ ya kã ke pye pe ye ke salangbãŋ wo. ¹⁵ Yesu n ba pe pye ma yee: «Ye yii le yaha, -tee yii yigi Farisyẽ ye ne, tesẽ Yerote ne! Pe wĩ ma mii ncasur wãŋ syi dyaŋ.» ¹⁶ Pe kãnyãrwai n nii pe ya yey ma yee: «Too sã bur gbe ye, loo la u n nii n pãã ke syi.» ¹⁷ Yesu n pe laam wũhũ cã, ma pe yey: «Nwa ta ye n yee, bur kã te wee wo ye ye, koo syi kã? Ye kacãn fihĩ kloŋ. Ye sã laa war wa ye. Ye laam yãã waha ter? ¹⁸ Yĩmpɛ ne ye ye, ye sã n yãŋ la? Ndityuhu ne ye ye, ye sã n luhu la? Ye laam yãã faha wa? ¹⁹ Tã ba te bur bua la cãr wãã pe naam nyersĩ yĩbua kã, takũyĩhĩ nii ye ba gbe te bur gber ne, pe ba tii di yaha?» Pe n yee takũyĩhĩ sãnsye syãŋ. ²⁰ Yesu n maha pe yey ma yee: «Tã ba te bur kuasĩ la cãr wãã pe nawee- nyersĩ kã, takũyĩhĩ nii tee ba gbe te bur gber ne, pe ba tii di yaha?» Pe n yee takũyĩhĩ kuasĩ. ²¹ Yesu n pe pye loo na ma yee: «Ke n ta ye sã le war wa ma yee, bur wĩ sã ne tã naa n pãã ye?»

Yesu fũũ naa waa jaa Gbesyata wo

²² Loo kur ye, pe n ka Gbesyata wo. Nawee- n pa fũũ naa waa ne Yesu fla na, maa u nar u te u fũũ naa na, u u jaa. ²³ Yesu n u fũũ yigi koho

na, ma yi u ne le klo kãnkãy na, ma ga yěsyõr tu woo u fũũ yĩmpe na, ma klue taha u na, ma u yey: «Ma waha ngaa yãã la?» ²⁴ U fũũ n yĩmpe tẽŋ wãã ma yee: «N nawee- yãã, n pe yãã katyir dyaŋ te n yãr.» ²⁵ Yesu n maha klue taha u dya yĩmpe na, u n yãŋ wãã u yahasee ye temm. U ba jaa wa, ma waha wãn bye yãã naa n tãŋ gbegbe. ²⁶ Loo na, Yesu n kãnde wãã u kê u ter u kaha wo, ma -sê u pye ma yee, tuu ma syi ka le klo wo ye.

Yoo kê Yesu ne?

(Mat 16.13-28; Luke 9.18-27)

²⁷ Yesu n ter Filipe Syesaree kue kui ye, u kãnyãrwai ne. Kãnde wo, u n pe yey yãŋ ma yee: «Lii ge nawee- pe n pãã ra wĩ na?» ²⁸ Pe n yee: «Mpãy n yee, a Nsãn nawee- tããfua kê ma ne. Mpãy maha n yee, a faale Yãhã kaplãŋ tõrfua Yeli kê ma ne, mpãy maha ma pe n yee, a faale Yãhã kaplãŋ tõrfua waa kê ma ne.» ²⁹ U n dur yagaa, ma pe yey ma yee: «Ah yii, ye yee yoo kê ra ne?» Pyar n u yẽ sya ma yee: «Mboo kê u Yãhã Yĩndefua Crise.» ³⁰ Yesu n le pãã waha pe ye ma yee, pe ma syi pe le tõr waa ye ye.

³¹ Loo kur ye, Yesu n yir, ma nii u kãnyãrwai pye ma yee: «U Nawee Puee yai u fãŋ gboho. Pe Yiifee- wãle ga ba u wĩ sye, pe Yãhã yũndefa yĩŋfa ne, tesê pe Yãhã kaiyarfa ne. Pe ga ba ta ge ta pe n u boo. Plii tãã kur ye, u ga yir gbã wo u dur ba yrãŋ na gbaafa ye.» ³² Yesu naa ke kai- gbegbe pãã pe ye. Pyar n u yee ga kãnkãy na, maa nii le kuãn u ye. ³³ Yesu n dur, ma u kãnyãrwai yãŋ klaha, ma sã Pyar na ma yee:

«Yũhũ kãã ra tãÿ Setane nwo! Ma sã Yãhã wũhũ cã ye, ma laam ga nawee kacãn ter ya ne.»

³⁴ Loo na, Yesu n pe nabuar yee ba u kãnyãrwai ne, maa pe yar ma yee: «Wii ma yee woo ga naa n yãr ta kãnde wo, u u laam wũhũ ta yaha, tuu u ya gbihi, u ma sya ga ba gbãpee ku ra wĩĩ na. Wii ma loo sya, u naa ta kãnde yãr.

³⁵ Ye sã yãã, wii tuu u ya yĩŋ ke ma suhu driyẽ wãn ne, woofua ga ba too bye ke laa. Wii tuu -sẽ ga le sya, u u yĩŋ ke laa ma suhu driyẽ wãn ne, ta wĩĩ na tesẽ le Yãhã kapãÿĩ wĩĩ ne, woofua kã tuu cã ga ba too nde bye yãã.

³⁶ Mboo nawee, taa ga driyẽ wãn bye yãã tãŋ, ma'a yee ma sã ba ma yĩŋ yãã Yãhã ye ye, le wãÿĩ -sẽ ma na taa yãã? ³⁷ Koo kla ma na, nawee tuu ga ba waha kã tuu u ya yĩŋ yãã Yãhã tãÿ?

³⁸ Ye sã yãã, yagaafa Yãhã kãnde miy yaha, ma nii kapee-pye. Wii ma yee fyar woo yigi pe yĩnde na, ndoo wĩĩ na tesẽ ra kaplãŋ wĩĩ ne, u wĩĩ bya ga ba fyar yigi ndoo u Nawee Puee kã, yaliile n n pai dur ba ra Tuhufua Yãhã nayõr ne tesẽ pe yãhãÿĩŋ tẽnleheyõm ne.»

9

¹ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Ta n cĩnde nde pãã ye ye: Nawee- mpãÿ ma ye laam wo, pe saa ku mii pe sã Yãhã Yai yãã ke pa fãnga ne ye.»

*Kãnyãrwai tãã mpãÿ Yesu yãhãÿĩŋ nayõr yãã
(Mat 17.1-13; Luke 9.28-36)*

² Plii kuay kur ye, Yesu n Pyar yigi taha u ya na, Syake ne, Nsãn ne, ma ka pe ne yãnjruhu gaa yĩŋ na, poo pe ya ya.

Yesu n wã klaha pe yĩnde na. ³ U nayre n nii n yehe palpal, kacãn ge sē pye ye, ma maha flege, waa sē ke syi wāflege ter syi yāā yāā ye. ⁴ Pe n faale wāle Yeli yāā tesē Musa ne, pe ya kai na. Pe ba fe gbe yi, ma nii n pāā Yesu ne.

⁵ Pyar n Yesu pye ma yee: «Wo Yĩnfua, wo niisaha sronj yō nwo wo! Waa kajar tãā gbã, neñ ma wāñ, neñ Musa wāñ, neñ nge Yeli wāñ.» ⁶ Pe ba fya yigi nii, woo tesē pe kānyārwei syām mii ne, koo kē tuu ga lii pāā u sē cã ye. ⁷ Yāhāsyořr raa n yi, ma yĩm paha tã pe bye na. Yāhã yĩmbui n yir te yāhāsyořr laam wo ma yee: «Ta Dya kē nwo ne, u ntāñ dye gboho ra tãy, -ye naa n luhu u ye!» ⁸ Le yalebya wo, pe kānyārwei n yāñ klaha pe ya tãy, pe sē maha waa yāā nantāñ ye. Yesu ya u pye pē ne.

⁹ Pe naa ke yāñ tege yaliile wo, Yesu n pe pye ma yee: «Tee lii yāā, ya'a syi le tōřr waa ye ye, mii u Nawee Puee sē ba ku, ma yir wa gbã wo, ma pa gbaafa ye ye.» ¹⁰ Pe n le sya, ma -sē nii pe ya yey ma yee: «Nwa syi wāyir wĩ ne gbã wo?»

¹¹ Pe kānyārwei n Yesu yey ma yee: «Nwa ta pe Yāhã kaiyarfa n yee, a Yeli woo tuu ga cãā pa u Yāhã Yĩndefua Crise yaha?» ¹² U n pe yar ma yee: «Cĩĩnde ne, Yeli woo tuu ga cãā pa, u ba ke kai- bye gbihi ta. Nwa le n -sē yrũhũ ta ke Yāhã sabangbāñ wo ma yee, a u Nawee Puee ga ba wāfāy yāā gboho ter, u wĩ le maha ba fũhũ nawee- ye? ¹³ Ta n le pāā ye ye, Yeli* -sē pa kãā wa, pe nawee- n ba u nar- pe laam wānar-, mii

---

* **9:13** 9.13 Nsãn nawee- tãāfua wĩ kē tesē u wāboo wĩ ne, Yesu tuu tōřr.

le ba yrūhū yar yaha ke Yāhā sabangbāŋ wo mii syi dyaŋ.»

*Yesu sāndūpee kar tege kāā kicar waa yīŋ na
(Mat 17.14-21; Luke 9.37-43a)*

¹⁴ Yesu n yir u kānyārwai tãã mii ne, ma n pai u kānyārwai mii fla na. Mpäy pe ba kuee, nabuar raa ba wo tã pe na. Yāhā kaiyarfa pye, pe naa kaplāŋ tyīn pe kānyārwai ne. ¹⁵ Pe nawee- pe Yesu yãã, le n pe fe gbe, pe n fã ga u wãã syaha ne. ¹⁶ Yesu n u kānyārwai yey: «Lii ne tee n tyīn pe ne?» ¹⁷ Dya waa n kuee pe nabuar laam wo, ma u yě sya ma yee: «Yīŋfua, n pa ra dya ne ma fla na, sāndūpee waa ma tuu sye u na u sē waha n pãã ye. ¹⁸ Teelii teelii u sāndūpee ma u kicar yigi, u ga u gbe miy kãntraha na, u n naa yěsyōplay yi, tuu naa nkāhā gbã, u kadye ke ser tã nii. N ma kānyārwai nar pe u sāndūpee kar kāā u yīŋ na, pe sē waha yia ye.»

¹⁹ Yesu n kuān pe na, ma yee: «Yii poo na, laanyōm wee ye ye ye, ye sē ra ta ye Yater ye! Ye yee la n kuee ye wāwlaha na yalebyε? Ye yee la n naa n fãy ye ne yalebyε? -Ye pa ra kē u kicar ne.» Pe n pa u ne u kē. ²⁰ U kicar tuu kāhã Yesu yãã, u sāndūpee n ta ter u kicar sege gbe fānga ne. U n too, ma nii kloŋ n klaha kãntraha na, yěsyōplay ne u yě na. ²¹ Yesu n u tuhufua yey: «Le yale dey la u na?» U tuhufua n yee: «Āwã, u sāndūpee u gbe u kicar cãã na, ma sya ba waa yagaa na. ²² U sāndūpee ne u tra le wãã naa laam wo loho ne, ma ga u boo. Ma'a ga waha laa pye, ma wo fεn di, ma fihī yō wo na!» ²³ Yesu n u pye ma yee: «Ma sē yee la, a n ma ga waha laa

pye? Wii woo u ra ta u Yater, kai laa sē wee le ga waha u yia ye.» ²⁴ U kicar tuhufua n ta ter tē sya ma yee: «N ma ta ra Yater. Koho le ra ye, ta n ma sron ta ra Yater.»

²⁵ Yesu n yāã te nabuar n pai pe fla na, u n sã u sãndūpee na ma yee: «Mboo sãndūpee wii raa kicar yē pua n tã, ma u ndityuhu mar n tã, tege kãã kicar nwo yīŋ na! Ma'a syi maha dugu yāã u yīŋ na ye!» ²⁶ U sãndūpee n kui, ma u kicar yehe fãnga ne, ma tege kãã u yīŋ na. U kicar n sãy nii nakugu wãŋ syi. Pe nawee- busãã n sya yee u ku. ²⁷ Yesu n u yigi koho na, ma u ta u n yir, ma tãhã yer ncaha ye.

²⁸ Yesu tuu ba dye kaha wo, u kãnyãrwai n u yee kãnkãy na, ma u yey ma yee: «Nwa ta wo sē ba waha u sãndūpee kar tege kãã ye?» ²⁹ Yesu n pe yar ma yee: «Sãndūpee nwo syi waha kar tege n kãã Yãhã wãnar ya ne.»

*Yesu kãnyãrwai sē u kai- war ye
(Mat 17.22-23; 18.1-5; Luke 9.43-50)*

³⁰ Yesu tesē u kãnyãrwai ne pe n ter ke fla yaha, ma dye yi ter Galele kãntraha wo. U sē naa n traha nawee- pe cã u ma teelii wo ye, ³¹ u naa u kãnyãrwai klaha, koo kē. U naa pe yar ma naa n yee: «Pe ga ba u Nawee Puee yi u napĩ- kē, pe n u boo. U gbã plii tãã wuhu, u ga yir gbã wo u pa gbaafa ye.» ³² U kãnyãrwai sē naa kaplãŋ ngĩ yĩntaha cã u ne ye, ma -sē ba fya, pe sē ba u yey laa ne ye.

³³ Loo kur ye, pe n ga dye Kapornu wo. Yaliile Yesu tuu pye kaha laam wo, u n u kãnyãrwai yey ma yee: «Ye naa lii pãã kãnde wo?» ³⁴ Pe

n yaha le. Kānde wo, pe tee naa pe ya ke, ma naa n yee poo laam wo yoo ma yīŋ na? ³⁵ Yesu n tege nii, ma u kānyārwai sēnsye syām yee, maa pe yar ma yee: «Wii ma yee woo ga yīŋ yāā, woofua u naa n nii ye bye kur ye, -tuu maha nii ye bye tēntēle!» ³⁶ Loo na, u n kicaalaale gbe ta pe yahasee ye, ma le gbe yigi u klue wo ma yee: ³⁷ «Wii ma kicaabir mii syi waa gbihi yigi ta myaha na, ndoo ge kē tuu gbihi yigi. Wii ma -sē ra gbihi yigi, ndoo ya sē kē u gbihi yigi ye. Yāhā ge kē tuu gbihi yigi, koo gii ke ra lehe wāā.»

³⁸ Loo kur ye, Nsān n Yesu pye ma yee: «Wo Yīŋfua, wo dya waa yāā tuu sāndāpee kar tege naa n kāā nawee- yīŋ na ma myaha ne. Wo n ba yee, u wee wo ne ye, ma u kar tā.» ³⁹ Yesu n u pye ma yee: «Ya'a n sye u na ye, wii tuu laanwo wī pye ra myaha ne, woofua saha ta ter dur u wāpee pāā ra wī na ye. ⁴⁰ Wii ma yee u sē wo laha ye, u ma wo ne. ⁴¹ Wii ma yee ye ma u Yāhā Yīndefua Crise nna, ma sekuyī nen wāā ye kē loho ne u myaha na ye n wo, ta n le pāā ye ye cīinde, ufua ga ba kayūhū yāā Yāhā ye.»

Kapee- wāpyeŋ le lii kua?

(Mat 18.6-9; Luke 17.1-2)

⁴² Yesu n maha yee: «Mpāy pe ma pra kicar wāŋ syi, ma ra ta pe Yater, wii ma poo nen waa ta u n yi kāā ra kānde wo, le ga pee woofua na. Pe ma sya cāā ntēmbangbāŋ pua u yīntyigi na, ma u gbe miy le wāā langbāŋ wo, u sē yāā loo kapee nde yāā pye ye, ke puar u na. ⁴³⁻⁴⁴ Le ma pye ma koho ma le kapee- wāpyeŋ wo, cāā ke cer kāā. Ma cīinde yrā yāā koho neŋ ne, koo puar

ma kuee ma klue sīī ne, taa ba ka naa fla laam wo, naa gii wāfegeyāā wee ke na ye. ⁴⁵⁻⁴⁶ Le ma pye ma troho ma le kapee- wāpyeŋ wo, cāā ke ceŋ kāā. Ma cīinde yrā yāā troho neŋ ne, koo puar ma kuee ma tɛ sīī ne, pe n ba ma gbe miy le wāā naa fla laam wo, naa gii wāfegeyāā wee ke na ye. ⁴⁷ Le ma pye ma yīinde ma le kapee- wāpyeŋ wo, le loho yi. Ma cīinde yrā yāā yīinde nen ne, koo puar ma kuee ma yīmpɛ syāŋ ne, pe n ba ma gbe miy le wāā naa fla wo, naa gii wāfegeyāā wee ke na ye. ⁴⁸ Koo fla wo, fyār rii te nawee kadye kaa yalebyɛ, te sē n ku ye; ke naa sē maha fege n yāā ye.

⁴⁹ Tetege n le diŋ wo, ke diŋ n gbihi ta Yāhā kē. Koo syi, nawee bya yai u dye wāfāy naa wo, u gbihi ta Yāhā kē. ⁵⁰ Tetege ma kayūhū. Ke ma -sē sar, le kua. Waa saha ke ta ke n dur naa n tāy ye. Ye yai ye tetege le ye laam wo, -tee naa n nii yrīŋ ne yii ne!»

10

Nawee ga waha u ya koho cɔɔ sye la?
(*Mat 19.1-12; Luke 16.18*)

¹ Yesu tesē u kānyārwai ne, pe n tɛr ke fla yaha, ma ka Yude kue ye, ma maha ka Yurdane lafeŋ kūndi ngaa ye. Nabuar n maha pe ya wāā ba ta u tāy, u n nii pe klaha peplii wāŋ syi dyaŋ.

² Farisyē mpāy n yūhū crā u na, ma yee poo ga u le namihi wo, ma u yey ma yee: «Ma laam wo, nawee ga waha u cɔɔ sye la?» ³ Yesu n pe yē sya kayey laa ne ma yee: «Wo faale wādyaha Musa bii kānde lii yar le wīī na?» ⁴ Pe n yee, a Musa

yee ma cãã saba yrũhũ wãã ma cɔɔ kē, taa cã ba u sye. ⁵ Loo na Yesu n pe pye ma yee: «Ye laam waha, koo syi kē u n bii loo kãnde nde yrũhũ yar ye na. ⁶ Ke kai- fegbecãã na, Yãhã bii wãn bye pye, ma nawee tãhã, naa tesē cɔɔ ne. ⁷ Le ma le yrũhũ Yãhã sabangbãŋ wo ma yee: <Koo syi kē, naa ricar koho ma ba dye, u n cɔɔ sya, u ga u ya yě yi kãã u seefa tãy, ⁸ u ke wãã le u cɔɔ wãŋ ne, pe n nii pe ya ne.> »

Yesu n pe yar taha ma yee: «Loo na, pe wee syãm nantãŋ ye, pe ma miì nawee nen ya yagaa. ⁹ Yãhã ke tiì gbra te ya na, nawee ma syi u te cããŋ te ya na ye.»

¹⁰ Yaliile Yesu loo pãã wa, u n dye u kãnyãrwai ne kaha laam wo. Pe kãnyãrwai n maha u gbihi yey le ne. ¹¹ U n pe pye ma yee: «Naa wii ma u ya koho cɔɔ sye, ma cɔɔ waa gbe, u cayɔr pye, u kapee pye u cɔɔ na wii tuu sye. ¹² Cɔɔ bya ma u puai sye, ma ga naa waa gbe, u cayɔr pye, u kapee pye u puai na wii tuu sye.»

Yesu kaa taha kicaabir na
(*Mat 19.13-15; Luke 18.15-17*)

¹³ Nawee- n pa kicaabir ne Yesu fla na, tuu koho taha pe na, u Yãhã nar pe wĩĩ na. Pe kãnyãrwai n kuãn pe na. ¹⁴ Yesu tuu nde yãã, le n fyar yigi u kē. U n u kãnyãrwai pye ma yee: «Ye tyii pe kicaabir na, pe n pa ra ye! Ya'a n sye pe na ye! Ye sē yãã, mpãy pe ma pra poo wãŋ syi dyaŋ, Yãhã Yai ma poo wãŋ. ¹⁵ Ta n cĩinde nde pãã ye ye: Wii ma yee u sē Yãhã Yai wĩĩ sya yigi yaha u laam wo kicar wãŋ syi dyaŋ ye, woofua saa dye yãã Yãhã Yai wo ye.» ¹⁶ Loo na, u n pe

kicaabir gbe yigi u klue wo, ma koho taha pe bye na, ma Yāhā nar pe wīi na.

Nangbām ga waha dye la Yāhā Yai wo?

(Mat 19.16-30; Luke 18.18-30)

¹⁷ Yesu n ba kānde sya wa u kānyārwai ne, ma n ter. Dya waa n fā ba, maa kānklūy gbāā u yahasee ye, ma u yey ma yee: «Yīṅfuayō, n ga waha lii pye n cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye?» ¹⁸ Yesu n u pye ma yee: «Nwa ta ma n yee n yō? Waa sē yō mii Yāhā ya sē kē ye. ¹⁹ Ma sē Yāhā kānde katan wūhū cā la, nkāy ke yar yaha ma yee: «Ma’a syi ma cayor le ye; ma’a syi ma nawee boo ye, ma’a syi ma yuhu ye; ma’a syi ma kawar fua ye; ma’a syi ma dugu waa na ye; naa ma tuhufua gboho, ma nahafua ne!» »

²⁰ U dya n u pye ma yee: «Yīṅfua, ta ricar wo n koo ngīi bye yigi, ma sya ba waa yagaa na.»

²¹ Yesu n u yāṅ, u wīi n tāy u ye, u n u pye ma yee: «Kate nen laa kuee ma ye: Ka, maa ma koho wān bye par tāṅ, -taa pe war bye wāā tāṅ nawām kē! Loo na, ma -sē ga ba nii nangbāṅ Yāhā ye. -Taa pa, ma ba taha ra na!» ²² Kaplāṅ ngīi sē tāy u dya ye ye, u n ter. U laam ba wlāhā, u tee pye nangbāṅ.

²³ Yesu n u kānyārwai yāṅ klaha, ma pe pye ma yee: «Nangbām wādye wīi Yāhā Yai wo, le war!»

²⁴ Kaplāṅ ngīi n pe kānyārwai fe gbe. Yesu n maha pe yar ma yee: «Cīifa, Yāhā Yai wādye wīi sron war mpāy ye pe pe koho taha yaha wale na!

²⁵ Yūhūmii wādyeyiter mensān wihi ne, le ma fāhāfāhā ma ter nangbām wādyeyaha Yāhā Yai wo.» ²⁶ Kaplāṅ ngīi n maha pe kānyārwai laam

wo ma ga ta ter. Pe n nii pe ya yey, a nangbām ma yee pe saa waha pe yīy yi yaha ye, yoo syi -sē ma u ga waha u yīn yi yaha? ²⁷ Yesu n pe yān ma pe pye ma yee: «Kai laa ne le nawee yia, n sē yee Yāhā ye. Ye sē yāā, Yāhā koo n yia kai- bye na.»

²⁸ Pyar n nii u pye ma yee: «Yīnfua, yān, wo ter wo kānkai- bye yaha, ma taha ma na.» ²⁹ Yesu n yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Wii ma ter u kaha yaha, tesē u nampyesey ne, u nahafua ne, u tuhufua ne, u pii ne, u tar ne, ta wīl na tesē le Yāhā kapāyīl wīl ne, ³⁰ u ga too syi fle gbeebua yāā kāntraha nge na. U ga kle yāā, tesē nampyesey ne, nahafa ne, kicar ne, tar ne, wāfāy bya ne ta wīl na. Sukūhū gaa laam wo u ga cīnde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye. ³¹ Mpāy pe ma yahasee ye yagaa, poo fānga ga ba nii kur ye, mpāy pe -sē ma kur ye yagaa, poo ga ba yahasee yāā.»

Yesu tehe tāā wuhu tuu nii u wāku wīl pāā u wāyir wīl ne

(Mat 20.17-28; Luke 18.31-34)

³² Yesu tesē kānyārwai mpāy ne, pe ba kānde sya yagaa, ma dugu naa n ter Yurusalem wo. Yesu naa n yār pe yahasee ye, pe ba fya. Yesu n maha u kānyārwai sēnsye syām cer yi, maa nii kai- tōr pe ye, kai- nkāy ke ga ba u dye ke yagaa nge na. ³³ U n pe pye ma yee: «-Ye yān, Yurusalem kē too dugu n gaha. U Nawee Puee ga ba yi pe Yāhā yūndefa yīnfa kē tesē pe Yāhā kaiyarfa ne. Pe ga yer u wāboo wīl na, pe u wāā mpāy kē pe sē cīnde Yāhā cā ye. ³⁴ Poo pe ba

naa u læ; pe yēsýõr tu naa n woo u na, pe naa u gbã sāngblã ne, pe ba u boo. Plii tãã kur ye, u ga yir gbã wo, u pa gbaafa ye.»

³⁵ Loo na, Sewede pii n pa Yesu tãy, Syake tesē Nsãn ne, ma ba u pye ma yee: «Wo Yĩnfua, waa ma nar kai laa ne, ma'a le pye wo kē le ga tãy wo ye.» ³⁶ Yesu n pe yey ma yee: «Ye yee n nwa pye ye kē?» ³⁷ Pe n yee: «Ma'a ba nii kai- bye yĩn na ma nayõr fla wo, tyii wo n nii nen nwo ma kãndigi koho kue ye, nen nwo ma kãmanj koho kue ye.» ³⁸ Yesu n pe pye ma yee: «Tee lii nar ye sē le cã ye. Wãfãy tiĩ tē n pai sya, yaa waha te sya la laa, yaa waha wãfãy wãtãã nge sya la, kii tē n pai tãã?» Pe n yee poo ga waha yia. ³⁹ Yesu n pe pye ma yee: «Cĩĩnde ne, yaa ra wãfãy syi sya, tee maha ra wãfãy wãtãã syi yãã. ⁴⁰ Ma -sē yee mpãy pe ga ba nii ra kãndigi koho kue ye, ta kãmanj koho kue ne, n saha poofa yãn yi ye. Too niisar gbihi ta mpãy kē poo niisar ne te ne.»

⁴¹ Pe kãnyãrwai sēnsye mii pe le luhu, pe laam n war Syake ye ne Nsãn ne. ⁴² Yesu n pe bye yee ba, maa pe yar ma yee: «Ye cã mpãy pe ma kãntre kui yĩnfa, pe nawee- nar-, tesē pe nangbãm bya maha pe fãnga yar pe na. ⁴³ Le sē -sē wee ke syi ye ne ye. Wii ma yee u ga yĩn yãã ye laam wo, woofua yai u nii ye bye tēntēle. ⁴⁴ Wii ma yee u ga yahasee fla yãã ye laam wo, woofua yai u nii ye bye yãmpuai. ⁴⁵ Ye sē yãã, u Nawee Puee sē pa nangbãn yĩmbui ne ye, u pa u n pai nii tēntēle nawee- bye ye, u u yrã wãã u ku, u nabuar par sya, u pe yi pe kapee- wãpyen wo.»

*Yesu fũũ naa Bartemi jaa
(Mat 20.29-34; Luke 18.35-43)*

⁴⁶ Pe naa n gaha Yurusalem wo, ma ga dye Yerekoo wo. Yesu ba le klo yi yaha wa u kãnyãrwai ne, pe nabuar ne. Fũũ naa waa -sẽ pye, tuu ba tege nii kãnde yẽ na, ma naa n nar. Pe naa u yee Timε dya Bartemi. ⁴⁷ Tuu luhu pe yee Nasaretefa Yesu n pai, u n nii n tẽ ma yee: «Dawide Dya Yesu, ta fen di!» ⁴⁸ Nawee- naa n kuãn u na ma yee, tuu yaha le; u n cã maha naa n kui fãnga ne loo na ma yee: «Dawide Dya, ta fen di!» ⁴⁹ Yesu n luhu, ma yer ma yee: «-Ye u yee ba!» Pe n u fũũ yee, ma u pye ma yee: «Ma laam yĩn, ma yir, u ma yee». ⁵⁰ U fũũ n u nayrengbãŋ miy yaha, ma kur ye yir, ma pa Yesu ye. ⁵¹ Yesu n u yey ma yee: «Ma yee n nwa pye ma kẽ?» U fũũ n yee: «Yĩŋfua, ta ra n waha naa n yãŋ faale wãŋ syi.» ⁵² Yesu n u pye ma yee: «Naa n gaha, taa ra ta ma Yater, loo le ta ma n jaa.» ⁵³ U yĩmpe n ta ter yãr le yalebya wo, u n nii n taha Yesu na le kãnde wo.

11

*Nawee- Yesu sey ga dye Yurusalem wo
(Mat 21.1-11; Luke 19.28-40; Nsãn 12.12-19)*

¹ Yesu tesẽ u kãnyãrwai ne, pe n ga no gbe taha Yurusalem wo, Gbefasyε tesẽ Gbetane kusyĩmbehe kue ye, yãŋ gaa tãy. Katyir raa ter pye ke fla na, pe naa te yee wolifyε katyir. Yesu n u kãnyãrwai syãm mpãy lehe wãã yahasee ye ma yee: ² «-Ye ka kusyĩnde ndaa wo ye yahasee ye! Ya'a kãhã ga n dye, yaa kãnkonyainge gaa

yãã, ke pua yaha nii, waa sê dugu yãã ke na ye. -Ye ke sãhã ba nwo! ³ Wii ma ye yey ma yee, nwa ye n ke sãhã, -ye ufua pye ye yee, ke wĩĩ ma wo Yĩnfua na. U ma pye wa ke ne, u ga ke dur wãã ye kē yagaa nge na.»

⁴ Pe n ka, maa kãnkonyainge gaa yãã, ke pua yaha nii nkur ye kapahayẽ gaa na. Pe n ke sãhã. ⁵ Nawee- mpãy pe pye, poo mpãy n pe yey ma yee: «Nwa tee n pye, nwa ta ye n ke kãnkonyainge sãhã?» ⁶ Yesu tuu ba pe yar lii ne, pe n le pãã pe nawee- ye, pe n tyii pe na pe n ter.

⁷ Pe n pa ke kãnkonyainge ne Yesu kē, ma pe nayrengbãy taha ta ke na, Yesu n dugu nii te na. ⁸ Nabuar raa n te ya wãã Yurusalem kãnde yẽ na. Pe n nii u gboho, poo busãã n pe nayrengbãy yaha ta le kãnde wo, mpãy n kayay ka te wan ne tar laam wo ma ba ta le kãnde wo. ⁹ Mpãy pe naa n yãr Yesu yaha ye, tesẽ mpãy ne pe naa n taha u na, pe n nii nuhu di, ma nii le gble ma n yee:

«Ma myaha ke gboho!

Mboo wii taa n pai Yĩnfua Yãhã myaha ne,

Yãhã ke kaa taha ma na.

¹⁰ Yãhã ke kaa taha

wo faale wãdyaha Dawide yai na,

kii ke n pai wo ye.

Nawee- bye pe naa Yãhã miingbãŋ gboho!»

¹¹ Yesu n dye Yurusalem wo, ma ka ke Yãhã kangbãŋ laam wo. Tuu ke yãŋ klaha wa, u n ta ter ga Gbetane wo, u kãnyãrwai sēnsye syãm ne, yai tee ba kua kua wa.

*Yesu laam war nasar nkugu katyigi gaa ne
(Mat 21.18-19)*

¹² Ke yĩnsyii wo pe naa n yi Gbetane wo, fãã n Yesu yigi. ¹³ U n nasar nkugu katyigi gaa yãã. Tuu ke yãã deydey ke wan ne, u n ka, maa ke yãñ, ngaa ma pye ke na u tai di. Tuu yũhũ crã ke katyigi na, u sê n ngaa yãã ke na mii wan ya sê kê ye. Ke wãsa cãã sê ba kê ye. ¹⁴ Yesu n pãã ke katyigi ne ma yee: «Waa saa ma pii yãã di nantãñ ye.» U kãnyãrwai n luhu ke kaplãñ ne tuu pãã.

*Yesu laam war Yiifée- ne ke Yãhã kangbãñ wĩ
na
(Mat 21.12-17; Luke 19.45-48; Nsãñ 2.13-22)*

¹⁵ Pe n ga dye Yurusalem wo. Yesu n ga dye ke Yãhã kangbãñ laam wo. Mpãy -sê mii pe pye, pe naa cãã troho ke Yãhã kangbãñ laam wo. Yesu n pe kar yir, ma warturfa tabal ye kuã cããr, tesê nasar kate parfa kãnay ne. ¹⁶ U sê tyii waa na u n kapar kla gaa gbe n tay ke Yãhã kangbãñ laam wo ye. ¹⁷ U n pe klaha ma yee: «Le ma le yrũhũ ta Yãhã sabangbãñ wo ma yee, Yãhã yee:

‹Ta kangbãñ ga nii ta seysaha
nawee- ter bye ye.›

Yii -sê ke ta yuhu- dyeniisaha.»

¹⁸ Pe Yãhã yũndefa yĩñfa pe le luhu tesê pe Yãhã kaiyarfa ne, pe n nii u wãboo wĩ ke, ma -sê ba fya u na. U wãklaha ter ba naa n tãy pe nawee- bye ye, koo kê.

¹⁹ Koo per yainkõñ wo, Yesu n maha yi le klo wo u kãnyãrwai ne.

Ke katyigi wĩ nawee klaha lii ne?

(Mat 21.20-22)

²⁰ Koo yĩnsyii sukũhũntāy na, Yesu tesē u kãnyārwai ne, pe n maha ba ter loo kãnde nen ne, ma ke nasar nkugu yãã. Ke ba waha tãŋ ke nnen bya ne. ²¹ Pyar laam n too Yesu niinge kaplãŋ na, nkãy tuu ne pãã ke katyigi ne. U n Yesu pye ma yee: «Yĩnfua, yãŋ, taa ne katyigi gii sē yoosēn ne, ke nge ke waha tãŋ nii.» ²² Yesu n u kãnyārwai yar ma yee: «-Ye Yãhã ta ye Yater! ²³ Ta n cĩinde nde pãã ye ye: Wii ma Yãhã ta u Yater, u ga waha yãŋ nge pye: Yũhũ kãã, ka ma ga too dye langbãŋ laam wo! U ma yee u sē laalaa gbã u laam wo ye, ma le ga yigi ma yee le ga pye, tuu lii pãã le -sē ga pye cĩinde u yĩnde na. ²⁴ Koo kē n ga ye yar: Ya'a nii ngii ngii nar Yãhã ye, -ye le ga yigi ye laam wo, ye yee ye ke kla yãã wa; ke -sē ga wãã ye kē. ²⁵ Tesē, ya'a yir yer, ma nii ye laam wũhũ tōr Yãhã ye, waa kayaan -sē nde ye laam wo, ye tyii u kapee fue na ye kuãŋ ne. Ke syi, yãhãyiŋ na ye Tuhufua Yãhã bya -sē ga ba ye kapee- gbe kãã ye yĩŋ na. [²⁶ Ya'a -sē yee, ye sē n tyii waa kapee- fue na ye kuãŋ ne ye, ye Tuhufua Yãhã bya sē -sē ga ba ye kapee- gbe kãã ye yĩŋ na ye.]»

Yoo kãnde wãã Yesu kē u naa kai- ngĩ pye?

(Mat 21.23-27; Luke 20.1-8)

²⁷ Pe n maha ba pa Yurusalem wo. Yesu tuu maha ba gbey n klaha ke Yãhã kangbãŋ laam wo, pe Yãhã yũndefa yĩŋfa n pa maa yer u tãy, tesē pe Yãhã kaiyarfa ne, ma suhu pe wãle ne. ²⁸ Pe n u yey ma yee: «Kai- ngĩ bye raa n pye, ma ke

pye kãnde lii na? Yoo kãnde wãã ma kē ma naa ke pye?»

²⁹ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ta bya, n ga ye yey kate nen laa ne; ya'a ra yar, ta bya -sē ga ye yar n kai- ngĩ pye kãnde lii na. ³⁰ Yoo tuu ba Nsãn lehe wãã u n ba nawee- tãã naa n yi loho wo? Yãhã laa, nawee-? -Ye ra yar!» ³¹ Pe n ga nii le klãn n pãã pe ya ya ma yee: «Wa'a yee Yãhã kē ke ba u nɔ wãã, u ga wo pye, a nwa wo sē -sē ba u Nsãn kaplãn sya cĩnde ye? ³² Wo sē -sē ga waha yee nawee- me pe ba u lehe wãã ye.» Pe ba fya pe nabuar na, pe bye le sya cĩnde ma yee Nsãn pye Yãhã kaplãn tōrfua. ³³ Loo na, pe n ba Yesu pye ma yee, poo cã na? Yesu n -sē pe pye ma yee: «Ya'a yee ke syi, ta bya n saa ye yar n kai- ngĩ pye kãnde lii na ye.»

12

Yiifee- yahaseefa wĩ ma kra tawarfa wĩ nde ne

(Mat 21.33-46; Luke 20.9-19)

¹ Loo kur ye, Yesu n kakuãcran nde pãã pe ye ma yee: «Dya waa ba defĩ katyir tar le, ma te klaha tã, ma ke defĩ pii yĩtyaha cer, ma dur ma te tar sēnsaha fla fãã. Tuu koo pye wa, u n te tar yaha tawarfa mpãy ye, ma ter yrãhã ye. ² Te defĩ pii yiyale le ba nɔ, u tarfua n kuee, ma tēntēle waa lehe wãã pe tawarfa ye, u ga woo lay sya ba. ³ Pe tawarfa n ga u yigi, ma u gbã, ma u dur wãã kãnwai ne. ⁴ U tarfua n dur, ma maha u tēntēle waa lehe wãã pe tawarfa ye. Pe n maha ga woo gbã yĩn kue ye, ma dur ma u tyehē. ⁵ U tarfua n maha waa ter lehe wãã ke tēhē tãã wuhu na. Pe n

ga woo yigi, ma u boo. U tarfua n maha tēntēbir busāã nɔ wāã koo syi. Pe tawarfa n gbār taha mpāy na, ma mpāy boo.

⁶ U tarfua dya nen waa pye, u ntāŋ ba dye gboho u tāy. U n woo lehe wāã pe ye kur ye ma yee: <Laa na, pe n gaha nagboho ta woo na.> ⁷ Pe tawarfa n ga pe ya pye ma yee: <Wii tuu ga ba nii tarfua, woo kē nwo. -Too u boo, te wān bye n ba nii wo wān!> ⁸ Pe n u dya yigi, ma u boo, ma u nakugu gbe miy yi wāã te defū tar nkur ye.»

⁹ Yesu n pe nawee- yey ma yee: «Yagaa, u tarfua ga lii pye? U ga ba pa, u ba pe tawarfa mii boo kãã, tuu te tar yaha nawee- mpāy ye. ¹⁰ N cã ye kapān nde yãã kal Yāhã sabangbāŋ wo, lii le n yee:

<Ntēmlaha gii nwonfāãfa pe ba sye yaha,
koo ntēmlaha kē ke dur yīŋ yãã
ke nwoŋ wāfãã wo.

¹¹ Yāhã ke lii pye, loo ne nde.

Laanwo wīi ne too n yãã yīnde ne.> »

¹² Pe Yiiffee- yahaseefa pe yãã Yesu tuu kakuãcran nde pãã wāã pe kē, pe n nii u yigisaha ke, ma -sē ba fya pe nabuar na. Pe n tyii u na ma tɛɛ.

Nawee yai la kufar wādãã ne?

(Mat 22.15-22; Luke 20.20-26)

¹³ Loo kur ye, pe Yiiffee- yahaseefa n ga Farisyē mpāy nɔ wāã Yesu ye, tesē Yerote nawee- mpāy ne ma yee, pe ba u plaha yigi kayey laa ne. ¹⁴ Pe n pa, maa Yesu pye ma yee: «Yīŋfua, wo cã ma cīinde ya pãã. Ma sē n fya nawee yīnde na ye. Nawee ma sya nii mii syi dyaŋ, le sē kai kua ma ye ye. Ma nawee- klaha cīinde ya ne Yāhã kãnde

wāyār wīī na. Wo yar nde ne: Wo kānde na, wo yai la kufar wāwāā ne fāngafa bye yīñfua kē laa, wo sē yai te wāwāā ne u kē ye? Wo naa re wāā laa, wa'a syi naa re wāā ye?»

¹⁵ Yesu -sē ba cā pe sē laha u ye ye. U n pe pye ma yee: «Nwa ta ye n ta wāleñ ke namihi wo? -Ye ga pa ra kē ntēn war waa ne ta n ba yāñ!»

¹⁶ Pe n ga pa ntēn war waa ne. Yesu n pe yey ma yee: «Yoo yirfua pe pye ta u na nwo, u myaha ne?» Pe n yee, a u fāngafa bye yīñfua yirfua kē u myaha ne. ¹⁷ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ah -ye naa u fāngafa bye yīñfua dāā u myaha wān ne, -tee naa Yāhā dāā ke myaha wān ne!» Yesu kapān nde n pe laam wō.

*Mpāy pe ku wa pe ga ba yir gbā wo
(Mat 22.23-33; Luke 20.27-40)*

¹⁸ Yiifee- yahaseefa mpāy pe naa n yee Sadusyē, pe n pa Yesu fla na. Poo me pe n yee, a mpāy pe ku wa, pe saa ba yir gbā wo ye. ¹⁹ Pe n Yesu yey ma yee: «Yīñfua, wo faale wādyaha Musa bii kānde laa yar wo na, le nde: «Naa ma pye cīifua ne, ma ba ku u cōo yaha, kicar sē kē u ye ye, u cīifua yai u u calangusya gbe, pe n kicar see u lefua kē, wii tuu ku.» ²⁰ Āhā, dya waa -sē pye, cīifa kuay ne. U dya n ba cōo sya, ma ku u yaha, puee sē kē ye. ²¹ U taha n u calangusya gbe, ma ba ku u yaha, puee sē maha kē. U taha n u gbe, loo kate nen ya. ²² Koo syi ya, koo syi ya, poo kuasīi bye n u cōo yāā cā cōo, pe sē -sē puee yāā see u na ye. Loo kur ye, u cōo n ba ku u ya ndoñ. ²³ Mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbā

wo per gii, u cɔɔ ga ba nii yoo wũũ pe laam wo? Poo kuasĩ bye sē u yãã cã la cɔɔ?»

²⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye plaha loo nde ne ma yee, a mpāy pe ku wa, pe saa ba yir gbã wo ye. Ye sē Yãhã sabangbãŋ wũhũ cã ye, ye sē maha Yãhã fãnga cã ye, koo kē. ²⁵ Ye sē yãã, mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbã wo, pe ga nii mii yãhãyiŋ tēnlɛhe wãŋ syi dyaŋ yãhãyiŋ na. Naam tesē ca ne, pe saa ba naa pe ya gbe ye. ²⁶ - Ye yãŋ, Musa lii yrũhũ yaha Yãhã sabangbãŋ wo nakur wãyir wĩ na gbã wo, -ye ye laam too le na! U yee Yãhã yĩmbui yi le ngur wambule fla na, ma u pye ma yee: <Ndoo tē ma Yãhã Brama* ye, Yisyake ne, Dyakuba ne.> » ²⁷ Loo na, Yesu n pe yar laha ma yee: «Mpāy pe ku, pe ma yrãŋ Yãhã yĩnde na. Yii tee n yee nakur saa ba yir gbã wo ye, ye sronj plaha loo nde ne.»

Yãhã kãnde katanj wo, lii loo le ma yĩŋ?
(Mat 22.34-40; Luke 10.25-28)

²⁸ Yãhã kaiyarfua waa ba luhu ke kaplãŋ ne pe Sadusyē pe naa n tyĩn Yesu ne. Tuu yãã Yesu pe Sadusyē yē sya ma pe gbihi yar cĩnde ne, u n yũhũ crã u na, ma u yey ma yee: «Yãhã kãnde katanj wo, lii loo le ma yĩŋ?» ²⁹ Yesu n u yē sya ma yee: «Yãhã kãnde katanj wo, lii le ma yĩŋ, loo ne nde: <Yiisrefa, -ye naa n luhu! Yãhã neŋ ya ke ma, Yãhã gii ke ma wo Yĩŋfua.> ³⁰ Tesē: <Ta, ma Yĩŋfua Yãhã wĩ n naa n tãy ma ye, le ter wãn bye yaha, le gboho tãŋ ma laam bye wo, le nii

* **12:26** 12.26 Brama, Yisyake ne, tesē Dyakuba ne, poo mii me pe ma Yiiŋfee- faale wãle. Yãhã ma yee koo ma Yãhã pe ye yagaa, le yĩntaha kē pe wee nakur ye, pe ma yrãŋ na.

tāŋ ma yrā bye na, ma kacān bye n pye tāŋ loo na, ma fānga bye ne.» ³¹ Lii le -sē taha le na, loo ne nde: <Ma ya wīi le n tāy ma ye mii syi dyaŋ, tyii ma nampyeŋ wīi n naa n tāy ma ye ke syi.> Yāhā kānde katan wo, laa sē ter koo syāŋ ngīi yaha ye.»

³² U Yāhā kaiyarfua n Yesu pye loo na ma yee: «Āwā Yīŋfua, lii raa pāā le cīinde pua kē: Yāhā ya kē ke ma Yāhā. Yāhā gaa sē maha wee nantāŋ mii koo ya sē kē ye. ³³ Loo ne, nawee yai Yāhā wīi le gboho tāŋ u laam bye wo, u kacān bye n pye tāŋ loo na, le n nii tāŋ u yrā bye na, u fānga bye ne. Tesē, u ya wīi le n tāy u ye mii syi dyaŋ, u nampyeŋ wīi le tāy u ye ke syi. Koo katan syāŋ ngīi puar wān wāboo tesē te wāsuhu na Yāhā kē, ma suhu diŋ wāyiŋ ne.»

³⁴ Yesu tuu yāā u Yāhā kaiyarfua kai- ngīi pāā laantor ne, u n u pye ma yee: «Ma laam wo, ma le sya gbe taha wa ma yee ma ma Yāhā Yai wūū.» Loo kur ye, waa sē maha sya, ma u yey laa ne ye.

Lii pe Yiifee- yahaseefa pāā u Yāhā Yīndefua Crise wīi na

(Mat 22.41-46; Luke 20.41-44)

³⁵ Yesu pye ke Yāhā kangbāŋ laam wo, ma naa nawee- klaha. U n ba kayey nde yey ma yee: «Yāhā kaiyarfa pye mii ma yee, a u Yāhā Yīndefua Crise ma wo faale wādyaha Dawide kur kue puee waa? ³⁶ Yāhā Yrā Fānga ke pye Dawide na, woo ge bii le pāā ma yee:

<Yīŋfua Yāhā ta Yīŋfua pye ma yee:

Pa tege nii ta kāndigi koho kue ye

kai- bye yīŋ na,

ta n sya ba ma napĩ- yĩy kor le ma kē,
pe n nii mii ma tãnde fyãhã tã pe na.» »

³⁷ Yesu n pe yey ma yee: «Dawide ge tuu naa u Yãhã Yĩndefua yee Yĩnfua, u Yĩnfua -sē ga maha pye mii u nii Dawide kur kuε puee waa?»

*Yesu pe nabuar yar pe pe ya yigi mpãy ne
(Mat 23.1-36; Luke 20.45-47)*

Pe nabuar naa n luhu Yesu ye nuhu ne. ³⁸ U naa pe klaha, ma naa pe yar ma yee: «Ye ma syi ye naa n yãŋ Yãhã kaiyarfa na ye, poo mpãy pe pe ya yi nayrengbãŋ ne, pe le n tay. Pe maha n yãŋ pe naa pe syar nangbãsyaha ne nanihi teebεε wo. ³⁹ Yiiffee- yawãhã nwey wo, tesē nanihi sedi fle wo, niisar rii nawee- bye yĩnde le yi n too re na, too syi niisar pe ne ke pe nii. ⁴⁰ Poo me pe calangusyam koho wãn bye sya n kãã pe ye, pe dur pe pe ya ta naweeyõm dyaŋ, pe Yãhã ka syar kaplãmbuar ne, pe sya ma-. Koo bye wãpẽn draha ga ba pe dye, ke la ke sya gboho tεr.»

*Calangusya nawũũ waa ba ngaa kē
(Luke 21.1-4)*

⁴¹ Ke Yãhã kangbãŋ laam wo, teelaa fla ma, nawee- pe ne ga war le yaha Yãhã kē. Yesu n ka, ma ga nii ke fla na, ma nii pe nawee- yãŋ war lesaha wo. Walefa mpãy naa war le dege.

⁴² Calangusya nawũũ waa n ba nɔ, ma ntẽn war puabεε nkãy le, wãm syãm ya.

⁴³ Yesu n u kãnyãrwai yee ba, maa pe yar ma yee: «Ta n cĩinde nde pãã ye ye: U calangusya nwo kla le, ma sya ta tεr pe nawee- mii bye yaha.

⁴⁴ War mpãy nawee- mii pe sya n le dege, pe wee

kla pe yīnde na ye. Coo nwo u nawān ne, tuu car gii le, koo ya ke -sē pye u ye. Ngaa sē maha wee u ye u n ga di ye.»

13

Kayīhī nkāy ke n pai kāntrahafa dye driyē n cā kua

(Mat 24.1-31; Luke 21.5-28)

¹ Yesu tuu naa n yi ke Yāhā kangbāṅ wo u kānyārwai ne, u kānyārwai waa n u pye ma yee: «Wo Yīṅfua, te Yāhā kangbāṅ nwey wāfāā yāṅ! Ntēmbar rii pe ta, ma re fāā te wāyōṅ!» ² Yesu n u yē sya ma yee: «Yāhā kangbāṅ wāgboho nge taa yāā, ke ga ba too. Ntēmblaha neṅ gaa ge saa ba taha ta nii ke nampyeṅ na ye; te bye ga ba traha.»

³ Loo kur ye, Yesu pye ke wolifye katyir yāṅ yīṅ na. U pye u ba nii, ma yīntaha sroṅ ke Yāhā kangbāṅ ne. U kānyārwai resyar mpāy n yūhū crā u tāy. Pyar ye ba me, Syake ne, Nsān ne tesē Andere ne. Poo ya n Yesu yey ma yee: ⁴ «Wo Yīṅfua, taa naa ke Yāhā kangbāṅ wātoo wīī pāā, wo yar ke tooyale ne cigege, ma suhu kayar lii ne le ga ba waha ta nawee- n koo kai- ngīī pyeyale cā.»

⁵ Yesu n -sē too ke kai- na, ma nii pe yar ma yee: «-Ye naa yii yigi, waa kawar ma syi waha ba ye yīntar figi ye!» ⁶ Ye sē yāā, nawee- busāā ga ba ta myaha taha pe ya na, pe naa kawar fua pe yee, a poo me u Yāhā Yīndefua. Pe ga ba nawee- busāā wlaṅ koo ne. ⁷ Ye ma ba luhu pe yee naan ma tūntūn woo, te ma deydey woo, ya'a syi ye fya ye! Koo kayīhī yai ke dye, le sē -sē ga ba

pye driyẽ wākuanj le yalebya wo ye. ⁸ Nawee-tergaafa ga ba naa naan miy ter gaa ne. Yīnfua waa ga ba yir u nawee- ne, u ga naan miy yīnfua waa ter ne. Kāntraha wāyεε ga ba nihi kubεε nkāy wo. Fāāpihi ga ba dye. Ke kānkai- ga ba nii mii calaifua wān dyanj te ma ne yir u na, te naa u yaa.

⁹ Yii poo na, -ye naa yii yigi ye kānkai- wo! Nawee- mpāy ga ba ye yigi naa n gaha kasāhā saha wo, pe ga naa n sāhā. Gbār, ye wān kē te ne Yiifee- yawāhā nwey wo. Pe ga ba ye yigi naa n gaha fāngafa mpāy yaha ye, tesē yīnfa mpāy ne ndoo wīi na. Loo gε ga ba nii yīn, ye n waha ta wīi pāā pe yaha ye. ¹⁰ Le Yāhā Yai kapāyīi yai le cāā pāā kāntraha terfa byε n le luhu, kai-ngīi n cā ba pye. ¹¹ Pe ma ye yigi per gii ma n gaha ye ne kasāhā saha wo, ye ma syi ye ntān cεr ye naa n yee, kapān sē n gaha yāā ye yē na ye. Ke fla na, kaplān nkāy ma ga too dye ye laam wo, -ye koo pāā! Ke saa pye ye laam kaplān ye, Yāhā Yrā Fānga wūhū kē. ¹² Nawee- mpāy ga ba pe nampyese y wāā pe n boo ta wīi na. Tuhufa mpāy ga ba loo pye pe pii na. Kicar mpāy ga ba wā klaha pe pe seefa laha, pe ta pe n pe boo. ¹³ Ye wīi ga ba fūhū nawee- byε ye ta wīi na. Wii ma -sē waha plāhā kuee ra kur ye ke kānkai- byε wo, Yāhā ga ba u sya yaha.»

¹⁴ Kaplān nkāy ke n taha, wii ma ke kal u yai u ke war yō! Yesu n maha yee: «Yaa ba cīnde kapihi yāā fla ngii wo ke sē yai ke pye ye. Loo yale wo, mpāy pe ga ba pye Yude wo, pe fā naa n gaha yāy kuee koho na. ¹⁵ Wii ma ba pye gbegbaha yīntraha wo, u ma syi yee woo ga tege

dye nwoŋ wo, u ga wān taa gbe yigi ye. U naa n fā! ¹⁶ Wii ma ba pye u tar wo, u ma syi yee woo nayrengbāŋ kuee kaha wo, woo ga dur ga ke gbe ye. U naa n fā! ¹⁷ Too plii nde na, ca mpāy pe ma laha ne, tesē mpāy ne pe ma pii ne pe n wār, pe fēn ga ba gboho tēr. ¹⁸ -Ye naa Yāhā nar te fee plii nde ma syi sroŋ werngbān cāā ne ye! ¹⁹ Ye sē yāā, Yāhā ke driyē tāhā, ma sya ba waa yagaa na, too plii nde fēn wāpee syi sē yāā yāā ye. Te syi saa maha ba yāā yāā ye. ²⁰ Yāhā ma ne yee ke sē yer kaa wāyikāā na te wāfāy plii yē na ye, waa yīŋ ge saa ne wloho yi ye. Ke -sē yer koo kaa wāyikāā na ke laampii wī na, mpāy ke yāŋ yi pe nii ke wām.

²¹ Loo na, wii ma ye pye, a u Yāhā Yīndefua ma nwo, u Yāhā Yīndefua ma nwaala, ya'a syi le sya ye! ²² Ye sē yāā, kawar Yāhā yīndefa tesē kawar Yāhā kaplāŋ tōrfa ne, pe ga ba yi. Pe ga ba naa yēkā wūhū pye, tesē laanwo wūhū ne, pe naa nawee- wlaŋ. Mpāy ge Yāhā pe yāŋ yi, pe ma yee pe sē waha pe ya na ye, pe ga waha wlaŋ. ²³ -Ye naa yii yigi, n nwo tē ye cāā n yar ke kai- bye ne!

²⁴ Too fēn nde plii kur ye, yai ga ba gbā tā, yroŋ saa ba pye cāā- ne ye. ²⁵ Yrompii ga ba kuā too kāntraha na; ke yāhāyīŋ wān bye ga ba gbā wlāhā te ya wo. ²⁶ Loo na, nawee- bye ga ba u Nawee Puee yāā yāhāsyōr na, tuu n pai fāngangbāŋ ne, maha yāhāyīŋ nayōr ne. ²⁷ U ga ba yāhāyīŋ tēnlehe nō wāā driyē teebehe bye wo. Nawee- mpāy pe yāŋ yi, pe yāhāyīŋ tēnlehe ga pe bye wāā driyē kur bye wo.»

*Nasar nkugu ke wo klaha lii ne?
(Mat 24.32-35; Luke 21.29-33)*

²⁸ Yesu n maha pe yar kakuãcran ne ma yee: «Nasar nkugu ke wo klaha lii ne, ye yai ye le cã. Ye sê yãã, ke katyigi ma kayampên yi, ma maha wampên fe, yaa cã ke wãsa yale nɔ gbe taha. ²⁹ Koo syi dyaŋ, ye ma ba kai- ngĩ yãã ke n pye, ye -sê cã u Nawee Puee ma, u dur n pai. ³⁰ Ta n ciinde nde pãã ye ye: Yagaafa bye saa ku tãŋ mii kai- ngĩ sê pye poo mpãy yĩnde na ye. ³¹ Ke yãhãyĩŋ tesê ke kãntraha ne, te ga ba kua kãã te saa ba pye ye; ta kaplãŋ koo -sê na, koo ga nii wãkuayãã saa pye ke na ye.»

*Driyẽ wãkuayale ga ba nawee- fe gbe
(Mat 24.36-44)*

³² Yesu n maha pe gbihi yar taha ma yee: «U Nawee Puee wãdurbaŋ ke n pai dye per gii, waa sê koo per cã tesê le yale ne ye. Yãhãyĩŋ tẽnlehe ge pe ma yãhãyĩŋ na, pe sê ke per cã ye. Ndoos ke Dya, ta bya sê ke per cã ye. Ta Tuhufua Yãhã ya ke le cã. ³³ Tee sê ke per cã ye, -ye yii yigi, ye ma syi ye ba pye ye sã wãy ye! ³⁴ Le ga ba nii mii dya waa wãŋ syi dyaŋ, tuu ka yrãhã ye. Tuu ga tɛr, u u kaha yaha u tẽntẽbir kẽ, pe naa ke yigi. U ke tẽŋ la klaha pe bye kẽ, ma u kapahayẽ sẽŋfua pye u yĩntaha ta, u ma syi u sã wãy ye. ³⁵ Ye bye, ya'a syi ye sã wãy ye, ye ma n faha yii na ye! Ndoos wii, n ma mii u kahafua dyaŋ, ye sê ta wãdurba yale cã ye: Yainkɔŋ laa, yĩndyaha laa, ngupa wãkui yale laa, sukũhũntãy laa, ye sê le cã ye. ³⁶ Ta wãdurbaŋ ga ba ye fe gbe; ye ma syi ta n ba ye yãã tee sã wãy ye. ³⁷ Tẽ lii pãã ye

ye, n le pãã nawee- bye ye: Ye ma syi ye ba sã wãye ye faha yii na ye!»

14

*Pe Yiifee- yahaseefa Yesu ke wāboo ne
(Mat 26.1-5; Luke 22.1-2; Nsān 11.45-53)*

¹ Yiifee- gbar tii pe n yee syayaha gbar, te wādyen ba kuee plii sī. Too plii ba wāã dye gbar tii ne pe sē ncasur bur di te na ye. Pe Yāhā yūndefa yīnfa tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe Yesu yuhu naa n ke, pe ma u yigi pe u boo. ² Pe n pe ya klaha ta ma yee: «Wo saha u yigi te gbar yale wo ye. Mii loo sē ne ye, pe nawee- ga waha yir, pe yee le sē yai poo ye ye.»

*Cɔɔ waa lasekole woo Yesu yīn na
(Mat 26.6-13; Nsān 12.1-8)*

³ Yesu pye Gbetane wo u kānyārwei ne, Syimu kaha wo, Syimu wii tuu pye gber. Yesu ba tege nii wa nawee- ne, ma ga sro di. Cɔɔ waa n ba dye yablater ntēmlaha bule ne u koho wo. Lasekole waa ter pye le wo, pe n yee nardi, nawām sē naa u dir yey ye. U cɔɔ n le bule yē naha ka, ma u lasekole woo Yesu yīn na. ⁴ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, le sē tāy mpāy ye ye. Pe n yē kuā ma yee: «Lasekole nwo ter syi wāklaha- yīn? ⁵ Pe ma ne u par war nagbey sēnsye syi, ma pe war wāã fēnfa kē, loo sē puar la?» Pe n nii n tyōr ma yee, u cɔɔ sē le pye yō ye.

⁶ Yesu n -sē pe pye loo na ma yee: «Ye tyii u cɔɔ na, u kayī pye ra kē. ⁷ Ye sē yāã, yalebye fēnfa ma ye ne. Per gii ma yai ye ye, ye ga waha naa kayūhū pye pe kē. Ndoo -sē nwo, n saa ba pye

yãã ye ne nantãŋ ye. ⁸ Cɔɔ nwo tuu yia lii na, loo tuu pye ra kē. Ye sē cã la, ta nakugu kē tuu cãã gbihi wa gbĩĩ wãleŋ na? ⁹ Ta n cĩinde nde pãã ye ye: Pe ma ba le Yãhã kapãyĩĩ wũhũ tɔr teelii teelii kãntraha nge na, pe ga u cɔɔ nwo bya wĩĩ pãã, lii tuu pye ra kē. U wĩĩ ma syi le faha yãã nawee- na ye.»

Yuda Yesu wãyi wĩĩ ke

(Mat 26.14-16; Luke 22.3-6)

¹⁰ Pe Yesu kãnyãrwai sēnsye syãm mii wo, waa pye pe naa u yee Syikaryɔtefa Yuda. U n ka, maa Yãhã yũndefa yĩŋfa pye, woo n traha u Yesu yi pe kē. ¹¹ Pe le luhu, le n tãy pe ye, pe n yee pe ga ba u kē war yē gaa ne, Yuda n nii Yesu wãyi wĩĩ ke pe kē.

Yesu kur kuε syayaha gbar dir

(Mat 26.17-25; Luke 22.7-14, 21-23; Nsãn 13.21-30)

¹² Te gbar rii Yiiffee- sē ncasur bur di ye, te ba nɔ wa. Ke per cir na, pe ne mbapēnge boo. Koo per na Yesu kãnyãrwai n u yey ma yee: «Ma laam wo, ma yee too ga te syayaha gbar dir yĩntaha yi na ma kē?» ¹³ Yesu n u nawee-syãm mpãy lehe wãã, ma pe pye ma yee: «-Ye ka Yurusalem laam wo, ye n gaha dya waa wãã sya lakugbãĩ ne, tuu tēŋ yĩŋ na. -Ye naa n taha u na! ¹⁴ U ma ga dye kaha gii wo, -ye u kahafua pye ye yee: Wo Yĩŋfua yee, nwoŋ gii tuu n pai syayaha gbar dir di u kãnyãrwai ne, ke ma na? ¹⁵ U ga ye yar nwongbãŋ gaa na, ke kaha gbegbaha yĩŋ na. Yaa ke nwoŋ yãã ke laam ne, ke gbihi ta nii wa, wãn byε ne ke wo. Koo fla kē tee ga te dir

yĩntaha yi wo kē.» ¹⁶ Pe kānyārwei mii n ka le klo wo. Yesu tuu ba pe yar mii, pe n ga yāã ke syi, ma te syayaha gbar dir yĩntaha yi.

¹⁷ Ke yainkɔŋ wo, Yesu n pa u kānyārwei sēnsye syām ne. ¹⁸ Pe pye pe naa n di nantāŋ, Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cīinde nde pāã ye ye: Yii mpāy tee n di ra ne, ye laam wo waa ma u ga ra yi ta napīi- kē.» ¹⁹ Le n pe kānyārwei bye laam wlāhā, pe n nii u yey pe ya wuhu na ma n yee: «Yīŋfua, ndoo la?» ²⁰ Yesu n pe yē sya ma yee: «Yii nawee- sēnsye syām mii nen waa kē, wii ruu u koho wāã le ra ne wācɛŋ tasa laam wo. ²¹ Cīinde ne, u Nawee Puee ga ku mii le yrūhū ta nii Yāhā sabangbāŋ wo mii. Wii fen te -sē ga cā pee, woo kē wii ne tuu u yi u napīi- kē; myaha ne u ma ne see gɛ see ye.»

Yesu bur rii la defīi wii ne u kānyārwei kē, nwa kē?

(Mat 26.26-30; Luke 22.14-20; 1 Kɔr 11.23-25)

²² Pe naa n di, Yesu n bur gbe, ma syaha kē Yāhā ye, ma ke la cɛr wāã u kānyārwei kē ma yee: «Ye sya di, ke ma ta kadye draha wo!» ²³ U n maha defīi sekui gbe, ma syaha kē Yāhā ye, ma le sekui wāã pe kē, pe bye n wo. ²⁴ U n pe pye ma yee: «Pe ma ta ntōr draha wo, ta ntōr rii te ga woo, nabuar ntāŋ n cā dye Yāhā tāy, naambiyārfān tii ke bii le pe ne te n cā yĩntaha ta. ²⁵ Ta n cīinde nde pāã ye ye: N saa maha defīi wo yāã kāntraha nge na ye. N ga ka Yāhā yai klo wo, n cā ga koo fla defīi wo.»

²⁶ Loo kur ye, pe n Yāhā sey yay taa ne, ma yir ma ka ke wolifye katyir yāŋ yīŋ na.

Yesu Pyar yar u ga woo wĩ kai tɛhɛ tãã
(Mat 26.31-35; Luke 22.31-34; Nsãn 13.36-38)

²⁷ Ke wolifyɛ katyir yãŋ yĩŋ na, Yesu n u kãnyãrwai pye ma yee: «Ye byɛ ga ba dur yi ta kur ye. Le yĩntaha ma le yrũhũ ta yaha Yãhã sabangbãŋ wo ma yee, Yãhã yee: <N ga ba u mbanaha gbã boo, pe mbaa byɛ n fã cããŋ.> »

²⁸ Yesu n pe yar taha ma yee: «Ta wãku kur ye, n ma ba yir gbã wo, n ga ba cãã ter ye yaha Galɛɛ kãntraha wo.»

²⁹ Pyar n u yẽ wãã sya ma yee: «Mii byɛ ma sya ga ba dur yi ma kur ye, ndoo saa yi kãã ma kur ye ye.» ³⁰ Yesu n u pye ma yee: «Ta n cĩnde nde pãã ma ye: Ke nanga yĩmper nge bya wo, ngupuai saa kui u tɛhɛ syãŋ tã ye, ma -sẽ ga ta wĩ kai tɛhɛ tãã, ma yee ma sã ndoo cã ye.» ³¹ Pyar n maha le gbihi gbey pãã taha ma yee: «N saa ba le kai n yee n sã ma cã ye, n ma sya ga gbã ku ma ne.» Pe kãnyãrwai mii byɛ n loo nen ya pãã pe ya ndoŋ.

Yesu Yãhã wãnar Gesanɛ fla na
(Mat 26.36-46; Luke 22.39-46)

³² Loo kur ye, pe n ga nɔ fla ngaa na pe n yee Gesanɛ. Yesu n u kãnyãrwai pye ma yee: «Ye nii kuee nwo, ta n ga Yãhã nar.» ³³ U n Pyar yigi taha u ya na Syake ne, Nsãn ne. Pe naa n gaha, u ntãŋ n nii u cɛr fãnga ne. ³⁴ U n pe pye ma yee: «Ta laam byɛ wlãhã, ma nii mii gbãku wĩ laa dyaŋ. -Ye kuee nwo wo, ye ma syi ye sã wãy ye!» ³⁵ U n faa ka yaha ye, ma ga kãnkũy gbãã kãntraha na, ma pãã Yãhã ne ma yee, a le ma yai ke ye, loo yale wãfãy le kuã ter woo na. ³⁶ Tuu

naa n pãã Yãhã ne mii le nde: «Yãhã ra Tuhufua, ma yia kai- bye na. Le kayĩhĩ yale kuã ter ra na, lii le n pai nde. N sē -sē yee ta laam wĩ le pye ye, ma laam wĩ loo le n naa n pye.»

³⁷ Tuu loo pãã wa, u n dur ba u kãnyãrwai tãã mii fla na, ma ba pe yãã pe sã wãý. U n Pyar pye ma yee: «Syimu, ma sã wãý! Ke n ta ma sē waha kuee yrãŋ, ma yalaale gɛ dye ye? ³⁸ Ye bye, ya'a syi maha sã wãý ye! -Ye naa Yãhã nar ye ma syi ye ba dye kapee- wãpyeŋ wo ye! Nawee laam yĩĩ kayũhũ wãpye wĩ ne, u -sē nɔ gber ke wãpyeŋ na.»

³⁹ U n maha ter u ya ya yahasee ye, ma maha ga pãã Yãhã ne ke faale wãŋ syi dyaŋ. ⁴⁰ U n dur ba, ma maha ba u kãnyãrwai yãã wãý na; pe wãý n sya naa pe yĩnkaasyikuey ndege pe kē. Pe ga u yẽ sya lii ne pe sē le cã ye. ⁴¹ Tuu ga dur ke tehe tãã wuhu na, u n pe pye ma yee: «-Ye maha sã wãý, ma n wũũ! Le kua, ke yai ke dyaŋ, le yale nɔ wa. -Ye naa n yãŋ, pe ga u Nawee Puee yi kapeepyefa kē yagaa. ⁴² -Ye yir wo n ter! Ye sē yãã, dya wii tuu ra yi ta napĩĩ- kē, u nwo u n pai.»

Yesu wãýigi

(Mat 26.47-56; Luke 22.47-53; Nsãn 18.3-12)

⁴³ Yesu naa n pãã nantãŋ, Yuda n pa. Pe kãnyãrwai sãnsye syãm mii waa ba kē u ne. Nabuar raa pye u ne, yũntruẽ ne, tesē kãhã ne. Pe Yãhã yũndefa yĩŋfa, tesē pe Yãhã kaiyarfa ne, ma suhu pe wãle ne, poo kē pe ba pe lehe wãã, pe ba Yesu ke yigi. ⁴⁴ U Yuda wii tuu ba yi kãã Yesu kur ye, u n pe nawee- yar yaha naambiyãr

syaha gaa ter ne, pe n waha Yesu cã. U ba pe pye ma yee: «Dya wii tẽ ga ba syar naambiyãr syaha ne, yaa cã woo kẽ tee n ke. -Ye ba u yigi yõ kãnkãŋ, ye ka u ne!» ⁴⁵ Yuda tuu ba nɔ, u n ta ter yũhũ crã Yesu na, ma u pye ma yee: «Yĩŋfua», ma u syar ke naambiyãr syaha ne. ⁴⁶ Pe nawee-mii n -sẽ koho taha Yesu na, ma u yigi.

⁴⁷ Yesu kãnyãrwai mpãy pe pye, poo nen waa n u yũntrũhũ kuã, ma Yãhã yũndefa yĩŋfua tẽntẽle gbã, ma sya nditye gbã cẽr kãã u kẽ.

⁴⁸ Yesu n pe nawee-pye ma yee: «Tee pa ra yigisaha wo yũntruẽ ne tesẽ kãhã ne, kapeep-yefua la ra ne? ⁴⁹ Plii bye n pye ye ne, ma naa nawee-klaha Yãhã kangbãŋ laam wo, ye sã -sẽ ra yigi koo fla na ye. Nkãy ke bii cãã yrũhũ yar yaha Yãhã sabangbãŋ wo, koo kẽ ke n pye yagaa.»

⁵⁰ Loo na, u kãnyãrwai bye n fã ter u yaha.

⁵¹ Naanfãnde laa naa n taha Yesu na. U pye fai laa ya ne u kadye na. Pe n yee pe ga u yigi. ⁵² U n le fai miy yaha, ma fã ter kadyepua ne.

Yesu tesẽ pe kaplãŋ cẽrfa ne

(Mat 26.57-68; Luke 22.54-55, 63-71; Nsãn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Loo kur ye, pe Yesu yigifa n ka u ne Yãhã yũndefa yĩŋfua fla na. Pe Yãhã yũndefa yĩŋfa bye, pe wãɛ ne, tesẽ pe Yãhã kaiyarfa ne, pe n pe ya wãã ba ke fla na. ⁵⁴ Pyar -sẽ pye u yuhu dey naa n taha Yesu na, ma sya ba dye u Yãhã yũndefa yĩŋfua kaha wo, ma tege nii wlãhã ke kaha sẽŋfa ne ndyin wo, ma naa waha pe ne.

⁵⁵ Pe Yãhã yũndefa yĩŋfa tesẽ pe kaplãŋ cẽrwai bye ne, pe n nii kapee-ke gbe pãã n taha Yesu na,

kapee- nkāy syi ke ga waha ta pe n yee Yesu yai wāboo ne. Pe sē -sē waha laa kapee yāã u wĩ na ye. ⁵⁶ Nawee- kawar fua naa n taha Yesu na, ke kaplāŋ sē -sē naa ke ya gbe ye. ⁵⁷ Mpāy ter n yir loo na ma yee, ⁵⁸ a poo le luhu u yě na tuu yee, a ter Yāhā kangbāŋ nge nawee- pe fāã nge, woo ga ba ke yoho, tuu dur u ke fāã plii tãã nsoho wo. Ke saa maha pye nawee- pe ke fāã ye. ⁵⁹ Pe kaplāŋ sē maha ke ya gbe loo nde na ye.

⁶⁰ U Yāhā yūndefa yīŋfua n yir loo na, nawee- bye yīnde na, ma Yesu yey ma yee: «Nkāy nawee- mii pe pãã n taha ma na, ma saa pe yě wãã sya la?» ⁶¹ Yesu n yaha le u sē laa wãã sya ye. U Yāhā yūndefa yīŋfua n maha u yey: «Mboo la u Yāhā Yīndefua Crise, ke Yāhāngbāŋ Dya?» ⁶² Yesu n u yě sya ma yee: «Āwā ndoo kē. Ye ga ba u Nawee Puee yāã, tuu tege nii kai- bye yīŋ na, ke Yāhāngbāŋ kāndigi koho kue ye. Yaa maha ba ra yāã tē n pai yāhāsyōr yīŋ na.» ⁶³ U Yāhā yūndefa yīŋfua tuu Yesu kaplāŋ ngĩ luhu, u laam n war u n sya u ya nayre tyīn cer, ma pe nawee- pye ma yee: «Le kua, wo sē maha laa ke waa ye u wĩ na ye. ⁶⁴ Tuu n gbar Yāhā ne, ye bye le luhu. Ah ye lii yāã le na?» Pe bye n yee, a tuu yai wāboo ne.

⁶⁵ Mpāy n yir, ma nii yěsyōr tu n woo u na, ma dur ma u yīmpɛ paha tã, ma nii u gbã kãntaklon ne, ma nii u yey: «Yoo u ma gbã, le cã mii ya, -taa wo yar!» Pe n Yesu wãã ke kaha sēŋfa kē, pe n u yigi ma u fey kãntaha ne.

*Pyar Yesu wĩ kai tɛhe tãã
(Mat 26.69-75; Luke 22.56-62; Nsãn 18.15-18,*

25-27)

⁶⁶ Kai- ngĩ pyeyale wo, Pyar pye tãã ye ndyin wo, Yãhã yũndefa yĩnfua tẽntěsyale n pa. ⁶⁷ Tuu Pyar yãã u nii naa waha, u tẽntěsyale n u gbihi yãŋ, ma u pye ma yee: «Ma bya pye u Nasaretefa Yesu ne.» ⁶⁸ Pyar n le kai ma yee: «N cã na? Taa lii pãã, n sě le war ma ne ye.» U n yi ma ka kãndi wo kapahayě na. Ngupuai n kui.

⁶⁹ U tẽntěsyale n u yãã, ma maha yir, ma nii le pãã nawee- ye ke fla na, ma yee: «Poo nen waa kě dya nwo ne.» ⁷⁰ Pyar n maha le kai.

Saa n pye, mpãy pe pye ke fla na pe n maha Pyar pye ma yee: «Le ga waha pye cĩnde. Taa n yi Galele wo, poo nawee nen waa kě ma ne.» ⁷¹ Pyar n -sě nii le kai ma yee: «Ndoo sě kě ye rěhě! Ke ma pye kawar tẽ n fua, Yãhã ke ra pẽn! Ndoo tesě ke Yãhã ne, tee dya wii wĩ pãã, n sě u cã ye.» ⁷² Le yalebya wo, ngupuai waa n kui. Pyar laam n too le kapãn na, Yesu tuu naa lii pãã u ye ma ba yee: «Ngupuai wãkui saa ba tẽhẽ syãŋ wuhu tã wa ye, ma -sě ga ba ra wĩ kai tẽhẽ tãã, ma yee mboo sě ra cã ye.» Pyar n too mii na ma n wũn.

15

Pe ka Yesu ne fãngafua Pilati fla na

(Mat 27.1-2, 11-14; Luke 23.1-5; Nsãn 18.28-38)

¹ Ke yĩnsyii sukũhũntãy yĩŋ na, pe Yãhã yũndefa yĩnfua n pe ya wãã Yesu wĩ na, pe wãle ne, pe Yãhã kaiyarfa ne, tesě pe kaplãŋ cerwai bye ne. Loo kur ye, pe n ta pe n Yesu pua, ma ka u ne u fãngafua Pilati fla na.

² Pilati n u yey: «Mboo la pe Yiiffee- Yīŋfua?»
 Yesu n u yē sya ma yee: «Ma le pãã.» ³ Pe Yāhã
 yūndefa yīŋfa kai- busãã pãã naa n taha Yesu na.
⁴ Pilati n maha Yesu yey loo na ma yee: «Ma sē
 luhu la kai- ngĩ bye ne, pe pãã n taha ma na?
 Ma saa laa wãã sya la pe ye?» ⁵ Yesu sē -sē maha
 laa wãã sya ye. Nde n yē gbãã Pilati na.

Pe Yiiffee- Pilati ta u n Yesu wãboo wĩ ta

*(Mat 27.15-26; Luke 23.13-25; Nsãn 18.39—
 19.16)*

⁶ Dyε- byε, syayaha gbar ma nɔ, u fāngafua
 ma ne nwompihifua waa yi yaha, wii nawee- pe
 ne yāŋ yi. ⁷ Nwompihifua waa pye, pe naa u yee
 Barebaa. U pye nwompihi wo u kapeepyewai ne.
 Pe pye nasyey, ma wāhã cεr ma sya nawee boo
 le na. ⁸ Nabuar n dugu taha ga Pilati na, ma ga
 nii u yey dyε- byε pyer ne, tii u ma ne pye pe
 kē. ⁹ Pilati n pe yē sya ma yee: «Ye n yāŋ la, n
 Yiiffee- Yīŋfua yi yaha ye kē?» ¹⁰ U ba cã, pe Yāhã
 yūndefa yīŋfa ba Yesu yigi ba le soho u koho wo,
 pe laanyar wĩ na. Koo kē u n pe yey ke syi.

¹¹ Pe Yāhã yūndefa yīŋfa -sē mii, pe ba pe
 nabuar sũũ wa, pe n yee, Pilati tuu Barebaa woo
 yi yaha. ¹² Pilati n maha pe pye ma yee: «Ah
 wii tee n yee Yiiffee- Yīŋfua, ye -sē yee n woo pye
 mii?» ¹³ Pe n tē sya ma yee: «U kuey mar boo trã
 na!» ¹⁴ Pilati n pe yey: «U -sē kapee lii loo pye?»
 Pe n maha tē sya fānga ne ma yee: «U kuey mar
 boo trã na!» ¹⁵ Pilati tuu ba yee wa woo ga pe
 nawee- laam yīn, u n Barebaa yi yaha pe kē. U n
 ta pe seraasyi n Yesu gbã sāngblã ne, u n maha
 yee pe ga u kuey mar yaha trã na.

*Seraasyi Yesu ler**(Mat 27.27-31; Nsān 19.2-3)*

¹⁶ Pe seraasyi mpāy n Yesu yigi ga u fāngafua tētēsaha kangbāŋ ndyin wo, ma dur ma ke seraasyi ndrenj byε yee ba. ¹⁷ Pe n yīŋfua nayreyāhā le u kē, ma ngur maha ta u yīŋ na yīŋfua nkifai dyaŋ, ¹⁸ ma nii u ler syaha ne ma yee: «Wo ma syar Yiiifee- Yīŋfua.» ¹⁹ Pe n nii gbā n le u kē yīŋ wo, kipua kāi ne, ma yēsyoŋ tu n woo u na, ma kānklūy gbāā u tāy nangbāŋ wāŋ syi dyaŋ. ²⁰ Pe ba u ler wa, pe n yir ma ke yīŋfua nayreyāhā yi kāā u na, ma u faale nayre le u na. Pe n yi ga u ne nkur ye, pe n gaha u kuey mar yaha trā na.

U fāngafua seraasyi Yesu kuey mar yir yaha trā na

(Mat 27.32-44; Luke 23.26-43; Nsān 19.17-27)

²¹ Pe seraasyi n ga Syirēfa naa waa wāā sya, tuu naa n gaha le klo laam wo. Pe n u ta u n Yesu kueymartrā tēŋ fānga na. U myaha ba kē Syimu, Lesyāānder ye tuhufua ba kē u ne Wurfuu ne. ²² Pe n ka Yesu ne teelaa wo pe n yee Gblegbeta; le yīntaha kē, yīnkluhu fla. ²³ Pe n defīi gbe, ma myer le u wo, ma wāā Yesu kē tuu sya wo. Yesu n pe sye.

²⁴ Pe seraasyi n u kuey mar yir yaha le trā na, ma pyer raa pye pe waha cā, yoo ga Yesu nayre wān fai lii yāā. ²⁵ U kueymaryale pye ntāŋ gbāyale syi. ²⁶ Tuu kai lii pye pe n u kuey mar, pe ba le kai yrūhū gbāā yaha le trā ncaha kue ye ma yee: «yiiifee- Yīŋfua kē.»

²⁷ Pe n maha kapeepyefa syām mpāy kuey mar yir yaha trāṅ na pe ya wuhu na, nen nwo Yesu kāndigi kue ye, nen nwo u kāmaṅ kue ye. [²⁸ Ke syi ne, kapān lii le bii cāā yrūhū yaha Yāhā sabangbāṅ wo ma yee: «Pe u tōr kapeepyefa ne wācēṅ,» loo ne le nii n pye loo yale wo.]

²⁹ Kānterfa naa u tyehē, ma naa yīṅ figi u na, ma naa n yee: «Ah mboo wii taa naa n yee, a ma ga waha ke Yāhā kangbāṅ cāār, taa dur ma ke fāā plii tāā nsoho wo, ³⁰ ma saa mii sya yaha la yagaa? Tege kāā le trā na ke!» ³¹ Pe Yāhā yūndefa yīṅfa bya, tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe n nii Yesu ler ke syi, ma nii pe ya pye ma yee: «U nawee- mpāy sya yaha, u sē -sē ga waha u yīṅ yi yaha ye. ³² U Yāhā Yīndefua Crise, wii u ma Yiisrefa Yīṅfua, u tege kāā yagaa le trā na ke! Wo yīnde ma loo yāā, waa cā u wīi sya cīinde.» Kapeepyefa syām mpāy pe ba kuey mar yir yaha trāṅ na pe ya wuhu na, pe naa u tyehē pe ya ndoṅ.

Yesu wāku

(Mat 27.45-56; Luke 23.44-49; Nsān 19.28-30)

³³ Yaiwlaṅ ba kē, wam mpāy syi n paha tā le klo kur bye na, ma sya ba yai yīn. ³⁴ Yaiyīn yale le ba nō Yesu n tē sya fānga ne ma yee: «Yeloyi, Yeloyi, lema sabaketani.» Koo yīntaha kē: «Yāhā, Yāhā, nwa ma n ta miy yaha?» ³⁵ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, pe n le luhu ma le pāā, a u ma u faale Yāhā kaplāṅ tōrfua Yeli yee. ³⁶ Poo nen waa n fā ga flūhūflūhū wāṅ gaa kā le defīitāhāpihi gaa wo, ma ke yi ba kā gbāā kipua kāi na, ma ke wāṅ kuā yir wāā Yesu kē tuu ke defīitāhāpihi wār naa

n wo. U n dur ma nawee- pye ma yee: «Ye tyii wo n yāŋ, ncā Yeli ga ba u tege le trā na, laa?»

³⁷ Yesu n tē sya fānga ne, ma ku.

³⁸ Loo yalebya wo, Yāhā kangbāŋ nwonuŋ nwonyē faasreŋ gii ke ba pua tā menmen ke nwonyē na, ke n fe jūū fle sīī, ma gbe ncha ye ma tege tāā ye.

³⁹ Seraasyi yīŋfua wii u pye Yesu yaha ye, tuu u wāku yāā, u n yee: «Dya nwo pye Yāhā Dya cīinde.»

⁴⁰ Ca mpāy pye pe ya ndoŋ, pe ba dey yer ma naa n yāŋ. Pe laam wo, Madalafa Maari pye, Salme ne, tesē Maari waa ne wii tuu pye Syakesyīnde ye nahafua tesē Syose ne. ⁴¹ Cāā gii cāā na Yesu naa n tay Galēle kāntraha wo, pe ca mii naa n taha u na, ma naa tēŋ nkāy tē u kē, tesē u kānyārwei ne. Ca mpāy maha pye ke fla na, pe ba dugu ba Yesu ne Yurusalem wo.

Yesu wāleŋ gbī wo

(Mat 27.57-61; Luke 23.50-56; Nsān 19.38-42)

⁴² Koo per -sē pye, kani per ga dye koo yainkoŋ wo. Nawee- yai pe cāā kani kai- gbihi, yai n cā kua. ⁴³ Koo yainkoŋ wo, Yosefe wii tuu n yi Yarimate wo, u n pa Pilati fla na, ma ba ser Yesu nakugu nar u ye. U Yosefe pye Yiifee- yahaseefua waa; pe naa u yāŋ. U laam wo, u bya naa Yāhā Yai wāpaŋ yhe. ⁴⁴ Pilati tuu le luhu Yesu ku wa, le n u fe gbe. U n u seraasyi yīŋfua yee ba, ma u yey ke ma pye Yesu wāku yale dey. ⁴⁵ Tuu u seraasyi yīŋfua nwo yē kapān luhu wa, u n Yosefe pye ma yee u ga waha Yesu nakugu gbe.

⁴⁶ Yosefe n ga faafīī laa par, ma ba ta pe n Yesu

nakugu tege le trã na, ma le fai maha tã ke na, ma ga ke le gbĩ laam wo, ma ntẽmbangbãŋ gaa kloŋ ba paha tã le gbĩ yẽ na. Le gbĩ ba gbã fer* ntẽmblaha wo. ⁴⁷ Madalafa Maari, tesẽ Syose nahafua Maari ne, pe pye pe ba naa Yesu nakugu yãŋ lesaha wo.

16

Yesu wãyir gbã wo

(Mat 28.1-8; Luke 24.1-12; Nsãn 20.1-10)

¹ Ke kani per yai ba kua wa, Madalafa Maari, Salme ne, ma suhu Syake ye nahafua Maari ne, pe n yi ma ga lasekole par. Pe ba yee pe n gaha u woo Yesu nakugu na. ² Ke kani per yĩŋsyii wo, cãwãã per cir* kê, koo sukũhũntãy na yĩnwõŋ wo, pe n yir ga le gbĩ fla na. ³ Pe naa pe ya yey: «Yoo n gaha ke ntẽmbangbãŋ kloŋ kãã wo kê le gbĩ yẽ na?» ⁴ Pe ga nõ ke fla na, pe n yee poo ga yãŋ, ma yãã ke ntẽmbangbãŋ ba kloŋ kãã wa le gbĩ yẽ na.

⁵ Pe n dye le gbĩ laam wo, ma naanfuẽ waa yãã. U ba tege nii kãndigi kue ye, nayrengbãŋ ne wãfigi tuu le, yãhãyĩŋ tẽnlehẽ ba kê. Pe n fya. ⁶ U n pe pye ma yee: «Ye ma syi ye fya ye! Nasarɛtefa Yesu wii pe kuey mar boo trã na, woo tee n kɛ. Yãhã u yir gbã wo, u n dur ba yrãŋ na gbaafa ye, u wee nwo ye. -Ye yãŋ, pe ba u sãy ta teelii wo, ke fla nge! ⁷ -Ye ka yagaa, yaa le pãã

---

* **15:46** 15.46 Le gbĩ pye nkõŋ pe gbã fer yãŋ mpĩy ntẽmblaha fla wo, ma le laam ta wleŋwleŋ, le yẽ ne nwonyẽ dyaŋ. Le yẽ n tã ntẽmbangbãŋ ne. * **16:2** 16.2 Koo per kê jimaasyi per ne.

Pyar ye, tesē pe kānyārwei mii bya ye, ye yee Yesu ga cāã ter pe yaha Galele kântraha wo. Koo fla kê pe n gaha u yãã, mii tuu ba pe yar wa mii.»
⁸ Pe n yi le gbĩ wo, ma fã ter. Pe ba fya ma sya ba naa n sege. Pe sē n ga laa pãã waa ge ye ye, pe tee ba fya ter.

Yesu u ya yar nawee- mpãy na

(Mat 28.9-10; Luke 24.13-35; Nsãn 20.11-18)

[⁹ Ke kanii per yĩnsyii wo, Yesu n yir gbã wo, ma dur ba yrãŋ na gbaafa ye. U n cãã ga u ya yar Madalafa Maari na, tuu ba sãndãpee kuasĩ kar tege kãã wii yĩŋ na. ¹⁰ U Maari n ka, ma ga le pãã Yesu kānyārwei ye. Pe laam ba wlãhã, pe n ba naa n wũn. ¹¹ Pe kānyārwei pe le luhu u cɔɔ yẽ na, tuu yee Yesu yir gbã wo, woo n u yãã yĩnde ne, pe sē le sya cĩnde ye.

¹² Loo kur ye, Yesu n maha u ya yar kaa syi ter kānyārwei syãm mpãy na. Pe kānyārwei pye kãnde wo, ma naa n gaha wlaaha wo. ¹³ Pe n dur ba, maa le pãã pe nampyeŋ- ye. Pe n maha yee cĩnde sē ne ye.

Yesu tẽn lii le soho u kānyārwei koho wo

(Mat 28.16-20; Luke 24.36-49; Nsãn 20.19-23; Tẽnl 1.6-8)

¹⁴ Pe kānyārwei sēnsye nen pye pe naa n di, Yesu n cã ba u ya yar pe na loo na. Mpãy pe ba cãã u yãã gbaa na, ma ba naa le pãã pe ye, pe naa n yee cĩnde sē ne ye; Yesu n loo kuãn pe ye ma yee pe laam waha ter, pe sē u kaplãŋ sya cĩnde ye.

¹⁵ Loo na, Yesu n ba pe pye ma yee: «-Ye ka driyẽ kur bye wo, ye ga naa le Yãhã Yai kapãyĩĩ

tõr nawee- ter bye ye! ¹⁶ Wii ma le kapãyĩ wĩi sya cĩinde, pe n ba u tãã yi loho wo, woofua ga sya yaha. Wii ma -sẽ yee u sã le sya cĩinde ye, woofua saa wãsyayaha yãã ye. ¹⁷ Mpãy pe ga ba le sya cĩinde, pe ga ba naa laanwo wũhũ nkãy pye, koo kã ngĩ: Pe ga ba sãndãpee kar tege naa n kãã nawee- yĩŋ na; pe ga ba naa yor raa ter pãã. ¹⁸ Pe ma sya nwor wãã sya gbe yigi koho wo ke syi, pe ma maha sya naboo tyin wãã sya wo, ngaa saa pe pye ye. Pe ga ba naa klue taha yanfa na, pe n naa n jaa.»

Yesu dur ga Yãhã tãy

(Luke 24.50-53; Tẽnl 1.9-11)

¹⁹ U Yĩnfua Yesu tuu loo pãã wa pe kãnyãrwai ye, Yãhã fãnga n ta u n kuã yir ter fãã yãhãyĩŋ na, ma ga tege nii Yãhã kãndigi koho kue ye kai-bye yĩŋ na. ²⁰ Pe kãnyãrwai n ter teebehe bye wo, ma ga nii le kapãyĩ tõr nawee- ye. U Yĩnfua Yesu pye pe kur ye, pe n waha laanwo wũhũ pye naa n taha pe kaplãŋ na.]

YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN SABA
Karaboro, Eastern: YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN SABA
New Testament

copyright © 1993 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Eastern Karaboro

Contributor: WBT Central Zone

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

15120496-00e2-503a-8d40-2d7cfdc1ba5b